

Stichting Faunabeheereenheid Zeeland

t.a.v.

Postbus 46

4460 BA Goes

Onderwerp

Definitief besluit omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit voor schadebestrijding vos onder Faunabeheerplan Vos 2026 - 2031

Zaaknummer

763329

Behandeld door**Verzonden**

Middelburg, 16 december 2025

Geachte heer/mevrouw,

Op 22 september 2025 hebben wij van u een aanvraag ontvangen voor een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit (hierna: vergunning) zoals bedoeld in artikel 5.1 lid 2 onder g Omgevingswet (hierna: Ow). U vraagt vergunning aan van de verboden als bedoeld in artikel 11.54 lid 1 onder a van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal) om vos (*Vulpes Vulpes*) te doden met het kogelgeweer voorzien van warmtebeeld en geluiddemper, tussen zonsondergang en zonsopkomst, oftewel in de nacht. De vergunning wordt aangevraagd op grond van artikel 8.74I lid 1 sub b onder 1°, lid 2 en lid 3 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl).

De verbodsbepalingen worden overtreden door de hierna genoemde ingreep. Het betreft schadebestrijding van de vos, met behulp van het kogelgeweer, binnen de in bijlage I aangewezen broedvogelkerngebieden en binnen de landbegrenzing van WBE Schouwen-Duiveland. De activiteit wordt uitgevoerd in de periode tussen zonsondergang en zonsopkomst en vindt plaats op basis van het Faunabeheerplan Vos 2026–2031 (hierna: FBP).

Tevens vraagt u vergunning aan om af te wijken van onderstaande artikelen:

- artikel 11.83 lid 1 onder a van het Bal voor het gebruik van het kogelgeweer vanaf zonsondergang tot zonsopkomst daaropvolgend, op grond van artikel 11.31 lid 2 van het Bal;
- artikel 11.79 lid 5 van het Bal om het kogelgeweer te voorzien van warmtebeeldapparatuur en geluiddemper bij gebruik, op grond van artikel 11.31 lid 2 van het Bal;
- artikel 11.76 lid 1 onder a van het Bal voor het gebruik van het geweer op gronden waarvan de oppervlakte kleiner is dan 40 hectare.

De vergunning wordt aangevraagd voor de periode 1 januari 2026 tot en met 31 december 2031. De ontvangst van deze vergunning is op 22 september 2025 bevestigd.

OMGEVINGSVERGUNNING FLORA EN FAUNA-ACTIVITEIT ZAAKNUMMER: 763329

Wij besluiten:

- I. Aan u de aangevraagde vergunning van artikel 11.54 lid 1 onder 1 van het Bal om vos te doden met het kogelgeweer voorzien van warmtebeeld en geluiddemper tussen zonsondergang en zonsopkomst, te verlenen. De vergunning wordt verleend op grond van artikel 8.74I lid 1 sub b onder 1°, lid 2 en lid 3 van het Bkl in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van natuurlijke habitats.
- II. Aan u de aangevraagde vergunning van artikel 11.83 lid 1 onder a van het Bal voor het gebruik van het kogelgeweer vanaf zonsondergang tot zonsopkomst daaropvolgend, te verlenen. De vergunning wordt aangevraagd op grond van artikel 11.31 lid 2 van het Bal;
- III. Aan u de aangevraagde vergunning van artikel 11.79 lid 5 van het Bal om het kogelgeweer te voorzien van warmtebeeldapparatuur en geluiddemper bij gebruik, te verlenen. De vergunning wordt aangevraagd op grond van artikel 11.31 lid 2 van het Bal;
- IV. Aan u de aangevraagde vergunning van artikel 11.76 lid 1 onder a van het Bal voor het gebruik van het geweer op gronden waarvan de oppervlakte kleiner is dan 40 hectare, te verlenen. De vergunning wordt aangevraagd op grond van artikel 11.31 lid 2 van het Bal;
- V. Dat de vergunning geldig is van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2031.
- VI. Dat van de vergunning gebruik gemaakt mag worden op de gronden opgenomen in Bijlage 1 van onderhavig besluit.
- VII. De voorschriften, zoals opgenomen in Onderdeel 1, te verbinden aan deze vergunning. Zorgvuldig nakomen van deze voorschriften voorkomt dat we de vergunning vroegtijdig intrekken of wijzigen.
- VIII. De volgende documenten deel uit te laten maken van de vergunning:
 - a. Aanbiedingsbrief FBP Vos van 22 september 2025, ons kenmerk: 763329-01;
 - b. FBP Vos 2026-2031 versie 22 september 2025, ons kenmerk: 763329-02.

Leest u vooral onderdeel 1 zorgvuldig door, hierin staan de voorschriften die wij aan de vergunning verbinden. Het is belangrijk dat u zich houdt aan deze voorschriften. Doet u dit niet, dan kunnen we de vergunning intrekken of wijzigen. Dit staat in artikelen 18.10 lid 1 en 4 van de Ow. De motivering van dit besluit vindt u in onderdeel 2 'Overwegingen'.

Wilt u tijdens de looptijd van de vergunning iets veranderen aan de uitvoering van uw ingreep? Neem dan altijd contact met ons op voordat u veranderingen doorvoert. Wij helpen u dan inschatten of de gewenste verandering past binnen uw vergunning. U kunt ons bereiken via het e-mailadres natuurbescherming@zeeland.nl. Noem hierbij altijd het zaaknummer.

Zienswijze

Gedurende de periode van terinzagelegging van 8 oktober 2025 tot en met 18 november 2025 is iedereen in de gelegenheid gesteld om schriftelijk of mondeling een zienswijze met betrekking tot de ontwerp-omgevingsvergunning in te dienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Zeeland, Postbus 6001, 4330 LA Middelburg. Tevens heeft publicatie plaatsgevonden via:

- www.zeeland.nl/publicaties-en-bekendmakingen/provinciaal-blad-en-bekendmakingen;
- www.officielebekendmakingen.nl.

Tegen de ontwerp-omgevingsvergunning zijn 25 zienswijzen ingediend. Voor de inhoudelijke behandeling verwijzen wij op naar bijlage 2 'Nota van antwoord' bij dit besluit. Deze zienswijzen hebben geleid tot wijzigingen van de omgevingsvergunning.

Tegen dit besluit staat beroep open zoals in het besluit onder "rechtsmiddelen" is aangegeven. De kennisgeving van het definitieve besluit kan eveneens worden geraadpleegd via de bovengenoemde media.

Controleer of overige regelgeving van toepassing is

Uw aanvraag is getoetst aan de artikelen met betrekking tot het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Ow, het Bal en het Bkl. Het kan zijn dat u voor het uitvoeren van uw ingreep ook een andere vergunning nodig heeft. Bijvoorbeeld volgens andere onderdelen van de Ow. Denk ook aan regelgeving van andere overheden zoals de gemeente of het waterschap. U bent zelf verantwoordelijk om te controleren of andere wet- en regelgeving van toepassing is.

Tot slot moet u altijd voldoen aan de zorgplichten voor natuur. Dat betekent dat u moet voorkomen dat uw ingreep schade aanricht aan beschermde planten en dieren en hun leefomgeving.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,
Namens deze,

Bijlagen:

1. Kaart met gronden waar van de vergunning gebruik gemaakt mag worden.
2. Nota van antwoord

Kopie aan: RUD-Zeeland, groenewetten@rud-zeeland.nl

Rechtsmiddelen

Belanghebbenden kunnen schriftelijk beroep instellen tegen dit besluit bij de rechtbank Zeeland-West Brabant, locatie Breda, team bestuursrecht, Postbus 90006, 4800 PA Breda.

In het beroepschrift neemt u ten minste op: uw naam, uw adres, de datum, tegen welk besluit u beroep instelt (zo mogelijk een kopie meezenden) en waarom. Het beroepschrift dient te worden ondertekend. U moet het beroepschrift indienen binnen zes weken na de dag waarop het besluit is bekendgemaakt. Doorgaans is dat de dag na de datum van verzending. Overschrijding van de termijn kan ertoe leiden dat met uw beroep geen rekening wordt gehouden. Als u overweegt beroep in te stellen, kunt u een informatiefolder aanvragen op het telefoonnummer 0118-631000. U kunt de informatie ook downloaden via www.zeeland.nl/beleid-en-regelgeving/beroep-instellen.

Voorlopige voorziening

Wij wijzen u erop dat het beroep niet de werking van het besluit schorst. U kunt een verzoek doen tot het treffen van een voorlopige voorziening. U richt het verzoek aan de voorzieningenrechter van de rechtbank Zeeland-West-Brabant, locatie Breda, team bestuursrecht, Postbus 90006, 4800 PA Breda. Voor de behandeling van het verzoek is griffierecht verschuldigd.

Onderdeel 1. VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1. De Faunabeheereenheid (hierna: FBE) is als vergunninghouder altijd verantwoordelijk voor het naleven van de voorschriften waaronder deze vergunning is verleend. De FBE moet daarom de gebruiker nadrukkelijk wijzen op de voorschriften ten aanzien van het gebruik van de vergunning.
2. De FBE kan een wilbbeheereenheid (hierna: WBE) of anderen binnen haar werkgebied machtigen om gebruik te maken van de vergunning op basis van een jaarlijks, per leefgebied, vastgesteld en door de FBE goedgekeurd werkplan.
3. De werkplannen worden jaarlijks, binnen één week na goedkeuring door de FBE, toegezonden aan Gedeputeerde Staten (hierna: GS) en aan de Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (hierna: RUD) via de emailadressen: natuurbescherming@zeeland.nl en handhaving.groen@rud-zeeland.nl.
4. De machtigingen tot gebruik van de vergunning worden door de FBE genoteerd in een register dat op verzoek kan worden ingezien door handhavers van de RUD.
5. Degene die gemachtigd is om van de vergunning gebruik te maken, registreert conform de door FBE vastgestelde wijze op welke wijze gebruik is gemaakt van de vergunning.
6. De FBE rapporteert jaarlijks vóór 1 juli over het gebruik van de vergunning aan GS van Zeeland en aan de RUD Zeeland via de emailadressen: natuurbescherming@zeeland.nl en handhaving.groen@rud-zeeland.nl.
7. Een verleende machtiging wordt door de FBE gelijk ingetrokken:
 - Na een door GS gemotiveerd verzoek;
 - Als de machtiging kennelijk ten onrechte is verleend;
 - Als van de machtiging gebruik wordt gemaakt in strijd met een wettelijk voorschrift of een aan deze vergunning verbonden voorschrift;
 - Als van de toestemming gebruik gemaakt wordt door iemand die daarvoor niet bevoegd is.

Voorschriften voor uitvoering

8. De gebruiker van de vergunning is verplicht om de volgende documenten bij zich te hebben en deze op verzoek van de toezichthouder of handhaver te tonen:
 - Kopie van door de vergunning met zaaknummer: 763329;
 - Doorgeschreven machtiging tot het gebruik van de vergunning;
 - Legitimatiebewijs;
 - Omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit;
 - (Doorgeschreven) schriftelijke toestemming van de grondgebruiker;
 - Bij gebruik geluiddemper: ontheffing Wet Wapens en Munitie voor gebruik geluiddemper.Hierboven genoemde documenten mogen ter plaatse ook digitaal, via een smartphone of tablet, voorgelegd worden.
9. Voor het doden van vos mag gebruik gemaakt worden van het kogelgeweer binnen de grenzen van de broedvogelkerngebieden en landsbegrenzing van WBE Schouwen-Duiveland, zoals opgenomen in bijlage 1. Er mag enkel gebruik gemaakt worden van de vergunning tussen zonsondergang en zonsopkomst daaropvolgend en in de periode 1 januari tot en met 30 juni daaropvolgend.
10. Het doden van vossen met een kogelgeweer is toegestaan binnen de kerngebieden en op Schouwen-Duiveland op percelen of velden die niet voldoen aan de wettelijke criteria voor een jachtveld. Dit is uitsluitend toegestaan wanneer de uitvoerder de veiligheid van de omgeving kan waarborgen voordat een schot wordt gelost. Deze verantwoordelijkheid ligt te allen tijde bij de uitvoerder.

11. Een kogelgeweer dat op basis van voorschrift 9 tussen zonsondergang en zonsopkomst wordt gebruikt, mag worden voorzien van een warmtebeeldvizier.
12. Gebruik van een geluiddemper is alleen toegestaan door personen die in het bezit zijn van een ontheffing van het Ministerie van Justitie voor het aanschaffen, voorhanden hebben, vervoeren en gebruiken van een geluiddemper.
13. Binnen Natura 2000-gebieden is het gebruik van een geluiddemper op het kogelgeweer verplicht voor afschot van vos.
14. Buiten Natura 2000-gebieden en binnen de begrenzing van de kerngebieden is gebruik van een geluiddemper optioneel, maar wel geadviseerd.
15. Van de omgevingsvergunning met zaaknummer 763329 mag geen gebruik worden gemaakt in combinatie met de uitvoering van de vossentellingen waarvoor toestemming is gegeven in de omgevingsvergunning met zaaknummer 748343. Tijdens de vossentellingen mag geen afschot plaatsvinden.

Onderdeel 2. OVERWEGINGEN

A. Weergave van de feiten

A1. Vergunningsaanvraag

U vraagt vergunning aan van de verboden als bedoeld in artikel 11.54 lid 1 onder a van het Bal om vos te doden met het kogelgeweer voorzien van warmtebeeld en geluiddemper, tussen zonsondergang en zonsopkomst. De vergunning wordt aangevraagd op grond van het Bkl in het belang van de bescherming van wilde flora en fauna, of in het belang van de instandhouding van natuurlijke habitats. U vraagt een vergunning aan om af te wijken van artikel 11.83 lid 1 onder a van het Bal voor het gebruik van het kogelgeweer vanaf zonsondergang tot zonsopkomst daaropvolgend, op grond van artikel 11.31 lid van het Bal. Tevens vraagt u vergunning aan van de verboden als bedoeld in artikel 11.79 lid 5 van het Bal om het kogelgeweer te voorzien van warmtebeeldapparatuur en een geluiddemper bij gebruik. Daarnaast vraagt u vergunning aan van de verboden als bedoeld in artikel 11.76 lid 1 onder a van het Bal voor het gebruik van het geweer op gronden waarvan de oppervlakte kleiner is dan 40 hectare.

De verbodsbepalingen worden overtreden door de hierna genoemde ingreep. Het betreft schadebestrijding van de vos, met behulp van het kogelgeweer, binnen de in bijlage I aangewezen broedvogelkerngebieden en binnen de landbegrenzing van WBE Schouwen-Duiveland. Deze activiteit wordt uitgevoerd in de periode tussen zonsondergang en zonsopkomst en vindt plaats op basis van het FBP. De activiteit wordt uitgebreider beschreven in het FBP (ons kenmerk: 763329-02).

De aanvraag is op 22 september 2025 ontvangen en geregistreerd onder zaaknummer: 763329. Uw aanvraag van datum was compleet. Daarom hebben wij de aanvraag in behandeling genomen.

A2. Bevoegd gezag

GS van Zeeland zijn het bevoegd gezag.

Daarnaast heeft de aangevraagde ingreep geen nadelige gevolgen voor dier- of plantensoorten die zich bevinden in een andere provincie. Instemming van GS van andere provincies is daarom niet aan de orde is bij dit besluit.

A3. Procedure

De vergunningenprocedure is uitgevoerd in overeenstemming met de Ow. U heeft de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing verklaard.

Van het besluit tot verlenen van de omgevingsvergunning zal mededeling worden gedaan op de website van de provincie Zeeland:

- <https://www.zeeland.nl/loket/omgevingswet-overzicht-reguliere-besluiten>
- <http://www.officielebekendmakingen.nl>

Gedurende de periode van terinzagelegging van 8 oktober 2025 tot en met 18 november 2025 is iedereen in de gelegenheid gesteld om schriftelijk of mondeling een zienswijze met betrekking tot de ontwerp-omgevingsvergunning in te dienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Zeeland, Postbus 6001, 4330 LA Middelburg. Tevens heeft publicatie plaatsgevonden via:

- www.zeeland.nl/publicaties-en-bekendmakingen/provinciaal-blad-en-bekendmakingen;
- www.officielebekendmakingen.nl.

Tegen de ontwerp-omgevingsvergunning zijn 25 zienswijzen ingediend. Voor de inhoudelijke behandeling verwijzen wij op naar bijlage 2 'Nota van antwoord' bij dit besluit. Deze zienswijzen hebben geleid tot wijzigingen van de omgevingsvergunning.

B. Toetsing

B1. Waar toetsen en beoordelen wij de aanvraag op?

Wij toetsten aan de artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Ow en het Bal en het Bkl. Ook toetsten wij de aanvraag aan het provinciale beleid voor de soortenbescherming.

GS verlenen voor de ingreep alleen een vergunning wanneer uit de aanvraag en de daarbij behorende stukken de zekerheid is verkregen dat de ingreep voldoet aan de voorwaarden waarop een vergunning kan worden verleend.

Naar ons oordeel bevat uw vergunningsaanvraag en de daarbij gevoegde stukken, de benodigde objectieve informatie om de voorgenomen ingreep te kunnen beoordelen.

B2. Beoordeling van het wettelijk kader

De vos is een vergunningsvrije soort als bedoeld in artikel 11.57 van het Bal en is daarmee vrijgesteld van het verbod bedoeld in artikel 5.1 van de Ow. Dit betekent dat ter voorkoming van schade aan een wettelijk belang, de vos opzettelijk mag worden gedood en de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vossen opzettelijk mogen worden beschadigd of vernield. Hier zijn wel eisen aan verbonden, welke zijn gegeven in artikel 11.58 van het Bal.

Bij uitspraak van 27 september 2021 heeft de Rechtbank Zeeland-West-Brabant¹ geconcludeerd dat de landelijke vrijstelling voor het opzettelijk doden van vossen enkel geldig is tussen zonsondergang en zonsondergang, oftewel overdag. In voorliggende aanvraag wordt vergunning gevraagd voor het doden van vos tussen zonsondergang en zonsondergang, oftewel in de nacht. De taak van onderbouwing ligt hierdoor bij de FBE in een faunabeheerplan. Hiervoor dienen alle wettelijke eisen, gegeven in artikel 11.58 van het Bal in samenhang met artikel 8.74I van het Bkl, te worden onderbouwd.

In artikel 5.2 lid 1 en lid 3 van de Ow, in samenhang met artikel 11.54 van het Bal en artikel 8.74I van het Bkl, wordt aangegeven dat een omgevingsvergunning of vrijstelling op de verboden van artikel 11.54 van het Bal kan worden verleend, zolang wordt voldaan aan de volgende eisen:

- 1) er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- 2) de activiteit is nodig voor één of meer van de in artikel 8.74I lid 1 sub b. opgesomde belangen;
- 3) de activiteit doet geen afbreuk aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

1) Er bestaan geen andere bevredigende oplossingen

Er moet worden aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing (alternatief) bestaat dan het uitvoeren van de door u geplande ingreep. Hierbij moet duidelijk worden gemaakt dat de mogelijke alternatieven niet leiden tot minder schade aan de vos. In het FBP weegt u een aantal mogelijke alternatieven af die relevant kunnen zijn voor de populatie vossen in provincie Zeeland. Deze alternatieven zijn: afrastering, gegeneraliseerde aversie, ultrasone wildverjagers en het aanpassen van de landschapsindeling.

Afrastering

In het FBP wordt afrastering aangemerkt als een maatregel ter beperking van predatie door vossen. Uit meerdere wetenschappelijke rapporten blijkt dat afrastering de meest toegepaste en wetenschappelijk onderbouwde preventieve maatregel is. In verschillende Zeeuwse gebieden is waargenomen dat het plaatsen van voswerende rasters positieve effecten kan hebben: het aantal broedvogels en het broedsucces van kustbroedvogels neemt toe, en nestpredatie neemt af. Deze waarnemingen tonen aan dat afrastering lokaal een relevant effect kan hebben op de bescherming van kustbroedvogels, waardoor het in theorie een potentieel alternatief voor afschot kan vormen.

¹ Uitspraak Rechtbank Zeeland-West-Brabant, 27 september 2021, ECLI:NL:RBZWB:2021:4787

Echter, hoewel afrastering lokaal aantoonbaar effectief kan zijn in het verminderen van predatie door vossen, kent de maatregel aanzienlijke beperkingen die zowel financieel, praktisch als ecologisch van aard zijn. De aanleg- en onderhoudskosten zijn hoog en variëren afhankelijk van de kwaliteit van het raster, de omvang van het gebied en bijkomende werkzaamheden. Deze kosten zijn dermate substantieel dat ze in redelijkheid niet voor elk kerngebied kunnen worden verwacht. Afrastering is bovendien arbeidsintensief en in veel gevallen praktisch moeilijk uitvoerbaar. De omvang van het gebied vormt doorgaans de voornaamste beperking: hoe groter het terrein, hoe complexer en kostbaarder de aanleg, de bestrijding en het structurele onderhoud van het raster. Daarnaast brengen specifieke terreinkenmerken bijkomende uitdagingen met zich mee. Locaties met brak water, zoals die veelvuldig voorkomen in Zeeland, zijn bijzonder lastig geschikt voor afrastering. Brak water veroorzaakt snellere corrosie en roestvorming, waardoor de levensduur van het raster wordt verkort en de onderhoudsfrequentie aanzienlijk toeneemt. Tegelijkertijd beperkt de bereikbaarheid van dergelijke gebieden het reguliere onderhoud en bemoeilijkt het herstel van eventuele schade aan het raster, waardoor de effectiviteit van de maatregel afneemt.

Daar komt bij dat afrastering tegenstrijdig is aan de wens op Europees (Europese Commissie 2020, 2021; European Environment Agency 2020), landelijk (MJPO 2020; IPO en LNV 2023) en provinciaal niveau (Provincie Zeeland 2023), waarin het verbinden van natuurgebieden centraal staat. Afrastering kan deze wens ondermijnen door het creëren van barrières, waardoor de ecologische samenhang tussen gebieden wordt verstoord. Bovendien zijn de ecologische neveneffecten van afrastering grotendeels onvoldoende onderzocht. Waar wel onderzoek beschikbaar is, worden naast de economische nadelen ook ecologische risico's gesignaleerd, bijvoorbeeld verstoring van andere diersoorten en verandering van natuurlijke verspreidingspatronen.

De inzet van afrastering ter voorkoming van predatie door de vos op weide- en kustbroedvogels kan in bepaalde gevallen een bevredigende oplossing bieden in deelgebieden binnen de kerngebieden, zoals momenteel al wordt toegepast. Afrastering kan echter niet in de redelijkheid worden verwacht voor gebieden die ook andere functies hebben of binnen elk kerngebied en zeker niet voor gehele kerngebieden. Hierdoor kan dit niet volledig als andere bevredigende oplossing voor afschot worden gezien. Afrastering is geen garantie voor het volledig voorkomen van predatie in een gebied. Het is alsnog mogelijk dat een vos zich binnen de afrastering weet te bevinden. Hierdoor is de mogelijkheid tot bestrijden van vossen in afgerasterde gebieden alsnog van belang ter voorkoming van predatie.

Op basis van bovenstaande overwegingen, kan afrastering in bepaalde deelgebieden een effectieve en bevredigende maatregel vormen, zoals reeds in meerdere Zeeuwse broedvogelkerngebieden wordt toegepast. Echter, voor volledige kerngebieden is afrastering vanwege hoge kosten en praktische en ecologische beperkingen niet haalbaar en kan het niet als zelfstandig alternatief worden beschouwd.

Gegeneraliseerde aversie

Gegeneraliseerde aversie, waarbij vossen door 'vies aas' een onaangename associatie met prooi(dieren) ontwikkelen, is recent verkend als potentiële preventieve maatregel tegen predatie. Onderzoek in Spanje laat veelbelovende effecten zien bij het gebruik van stoffen zoals thiram. In Nederland is het gebruik van thiram echter verboden, waardoor deze methode niet toepasbaar is binnen de huidige wettelijke kaders. Andere stoffen, zoals Levamisol, zijn mogelijk werkzaam tegen vossen, maar kunnen niet verantwoord worden ingezet vanwege gezondheidsrisico's. Voor andere, legaal toepasbare, stoffen zoals Bitrex en Thiabendazool ontbreekt actueel onderzoek naar praktische inzetbaarheid.

Hoewel gegeneraliseerde aversie weliswaar potentie toont, is deze nog onvoldoende ontwikkeld voor praktische toepassing in het veld. Daarnaast is het gebruik van aversieve stoffen aan uitgebreide wet- en regelgeving gebonden, wat de implementatie verder beperkt. Toepassing vereist nader onderzoek en zorgvuldige afweging van effectiviteit, veiligheid en juridische haalbaarheid.

Ultrasone wildverjagers

Een andere recent verkende preventieve maatregel betreft het gebruik van ultrasone wildverjagers. Deze systemen zenden geluiden uit die verstorend zijn voor de vos, maar die niet hoorbaar zijn voor broedvogels. De effectiviteit van ultrasone wildverjagers voor vossen is nog onvoldoende vastgesteld, doordat het beschikbare onderzoek beperkt is. Voorafgaand aan brede toepassing dienen mogelijke verstoring van andere (beschermde) diersoorten en gewenning aan het ultrasone geluid nader onderzocht te worden. Op basis van de huidige kennis kan de inzet van ultrasone wildverjagers nog niet als volledig betrouwbaar of praktisch toepasbaar in het veld worden beschouwd.

Landschapsindeling

Landschapsindeling kan ondersteunend bijdragen aan het verminderen van predatie door vossen door populatiedichtheden te beïnvloeden, de predatiesnelheid te verlagen en prooidieren meer dekking te bieden, bijvoorbeeld via open gebieden met hoge vegetatie en oppervlaktewater. Effectiviteit is echter afhankelijk van het landschapstype en vereist maatwerk per gebied. Daarnaast kan landschapsbeheer de leefomstandigheden voor weide- en kustbroedvogels verbeteren door de natuurwaarde en habitatstructuur te optimaliseren, alternatieve voedselbronnen voor vossen te bieden en biodiversiteit te verhogen, zoals in kruidenrijke graslanden blijkt. Hoewel landschapsindeling de vospopulatie niet direct reguleert, draagt het op deze wijze bij aan een duurzame versterking van weidevogelpopulaties.

Echter, voor het overwegen van landschapsindeling als preventieve maatregel is de uitspraak² van de Afdeling bestuursrechtspraak van 13 september 2023 van belang. De Afdeling overweegt hier dat optimalisatie van biotopen of landschapsverbetering niet kan worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing. Deze maatregelen zijn gericht op de verbetering en uitbreiding van de habitat van weidevogels en andere bodembroeders, niet op de bescherming van deze vogels tegen de vos. Vaststaat dat de vos een predator is van weidevogels en andere bodembroeders en dat predatie bijdraagt aan de achteruitgang van hun populaties. Het FBP geeft aan dat het bestrijden van vossen in en nabij weide- en kustvogelgebieden tijdens de broedperiode noodzakelijk is in aanvulling op andere maatregelen.

Conclusie

In bovenstaande overweging is voldoende aannemelijk gemaakt dat er geen betere alternatieve maatregelen voorhanden zijn. Afrastering, gegeneraliseerde aversie, ultrasone wildverjagers en landschapsindeling kunnen lokaal of aanvullend enige effectiviteit hebben, maar zijn beperkt door praktische, ecologische, financiële of juridische bezwaren en bieden geen volledige garantie tegen predatie. Er zijn daarom geen andere bevredigende oplossingen dan afschot ter bescherming van weide- en kustbroedvogels.

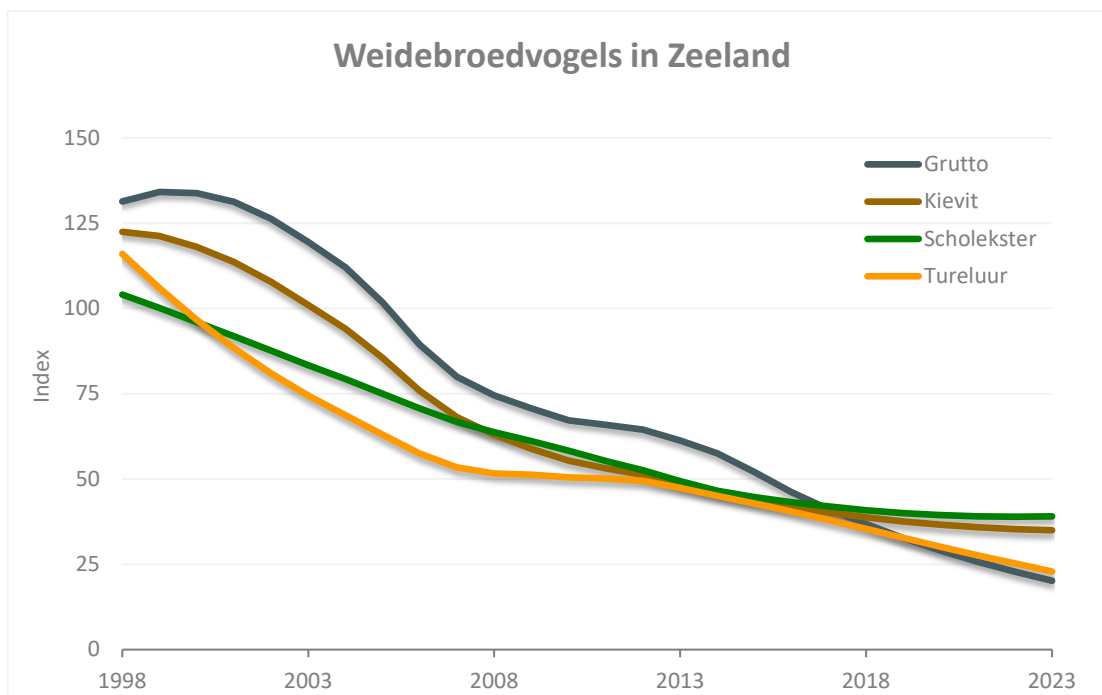
2) Wettelijk belang

De vergunning wordt aangevraagd in het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats. Bestrijden van de vos in Zeeland wordt primair aangevraagd in het belang van de bescherming van de weide-, akker- en kustbroedvogels waarvan meerdere soorten in Zeeland in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren en duidelijke afname vertonen.

Weidebroedvogels

Onder de weidevogels worden de volgende soorten gerekend: kievit, scholekster, grutto, tureluur, wulp, kemphaan en watersnip. De vogels die in de Zeeuwse weide- en graslanden op de grond broeden zijn niet gelimiteerd tot deze soorten, maar ze bieden een goede representatie van de algemene trend van de groundbroeders voor dit landschap. In Zeeland broeden doorgaans alleen de grutto (*Limosa limosa*), kievit (*Vanellus Vanellus*), scholekster (*Haematopus ostralegus*) en tureluur (*Tringa totanus*). De trend van deze weidebroedvogels in Zeeland voor de periode 1998 – 2023, op basis van telgegevens van Sovon, wordt weergegeven in onderstaand figuur 1.

² Uitspraak AbRvS 202101198/1/A3, 13 september 2023, ECLI:NL:RVS:2023:3471

Figuur 1. Geïndexeerde trend van primaire weidevogels in Zeeland sinds 1998 (Bron: Sovon Vogelonderzoek Nederland)- betreft figuur 5 uit het Faunabeheerplan Vos 2026-2031.

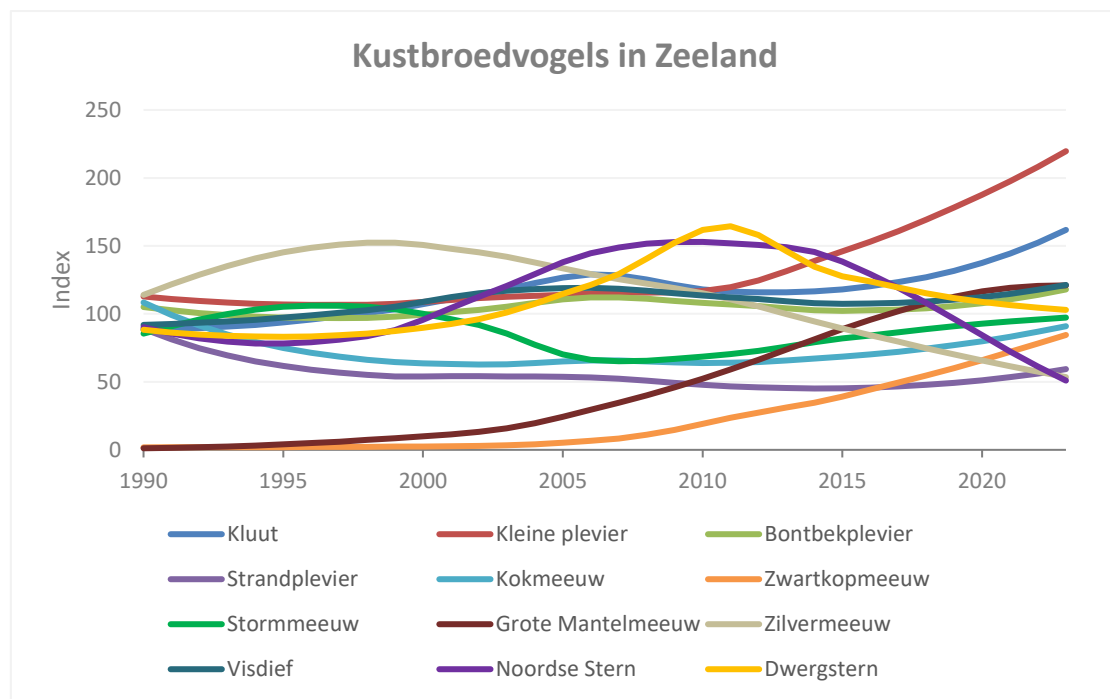
In figuur 1 is te zien dat voor de weidebroedvogels in Zeeland de trend een sterke afname laat zien. Hiermee vertoont de provinciale trend eenzelfde beeld als de landelijke trend. Voor de Grutto geldt dat de staat van instandhouding zeer ongunstig is. Ook de Kievit vertoont een negatief beeld. De staat van instandhouding van de Kievit is zeer ongunstig. De trend van de Scholekster vertoont een matige afname en de staat van instandhouding is zeer ongunstig. De recente trend voor Tureluur in Zeeland is negatief. De soort is sterk afgenomen in aantal en ook voor deze soort is de staat van instandhouding in Nederland zeer ongunstig.

Predatie door de vos is één van de belangrijkste oorzaken van nestverlies en een directe factor in de negatieve populatietrend van deze soorten. Uit Nederlands onderzoek blijkt dat vossen verantwoordelijk kunnen zijn voor tot wel 70% van de totale predatie op weidevogelnesten. Zelfs een enkele vos kan binnen korte tijd een groot aantal nesten bezoeken en kuikens doden. Het effect van vossenpredatie resulteert in onvoldoende overlevende kuikens per broedpaar, waardoor het broedsucces ontoereikend blijft om populaties op lange termijn te behouden.

Hoewel weidevogels, net als kustbroedvogels, de aanwezigheid van de vos proberen te vermijden door uit te wijken naar veilige, vosvrije gebieden, zijn de mogelijkheden hiertoe zeer beperkt. Weidevogels zijn vrijwel volledig afhankelijk van reguliere weidegebieden, waar de vos veelal aanwezig is. Het beperkte aanbod van geschikte, veilige broedlocaties beperkt de mogelijkheden van weidevogels om predatie te ontlopen. Hierdoor vormt vossenpredatie een voortdurende en structurele bedreiging voor het broedsucces en daardoor draagt vossenpredatie direct bij aan de achteruitgang van populaties en de ongunstige staat van instandhouding van weidevogels.

Kustbroedvogels

Onder de kustbroedvogels worden in Zeeland de volgende soorten gerekend: Kluut (*Recurvirostra avosetta*), Kleine plevier (*Charadrius dubius*), Bontbekplevier (*Charadrius hiaticula*), Strandplevier (*Charadrius alexandrinus*), Kokmeeuw (*Chroicocephalus ridibundus*), Zwartkopmeeuw (*Ichthyaetus melanocephalus*), Stormmeeuw (*Larus canus*), Grote mantelmeeuw (*Larus marinus*), Kleine mantelmeeuw (*Larus fuscus*), Zilvermeeuw (*Larus argentatus*), Visdief (*Sterna hirundo*), Noordse stern (*Sterna paradisaea*) en Dwergstern (*Sternula albifrons*). De algemene trend van de index van deze kustbroedvogels in Zeeland voor de periode 1990 – 2023, op basis van telgegevens van Sovon, zijn zichtbaar in figuur 2.

Figuur 2. Geïndexeerde trend van kustbroedvogels in Zeeland sinds 1990 (Bron: Sovon Vogelonderzoek Nederland) - betreft figuur 4 uit het Faunabeheerplan Vos 2026-2031.

Uit figuur 2 blijkt dat de populaties van de meeste kustbroedvogels in Zeeland een stabiele trend vertonen. Van de vier soorten met een lagere indexwaarde zijn er twee (Strandplevier en Kokmeeuw) waarvan de recente trend eveneens stabiel is. Voor de overige twee soorten (Zilvermeeuw en Noordse stern) is de recente trend daarentegen matig tot sterk negatief. Dit algemene beeld schetst echter niet het volledige beeld van de kustbroedvogels in Zeeland.

Sinds de opkomst van de vos in Zeeland, zijn veel broedgebieden minder geschikt geworden. Kustbroedvogels wijken hierdoor uit naar de nog beschikbare vosvrije locaties. Hoewel nog niet direct weerspiegelt in huidige trendcijfers, beperkt de vos effectief het beschikbare broedoppervlak en legt hij zo druk op provinciale broedpopulaties. Door het uitbreiden van het verspreidingsgebied van de vos, bereikt deze geleidelijk ook de resterende vosvrije broedlocaties. Doordat de vos in zijn verspreiding de kustbroedvogels volgt naar de steeds schaarser wordende veilige locaties, neemt de predatiedruk toe en zal de achteruitgang van kustbroedvogels naar verwachting voortzetten.

Uit wetenschappelijke literatuur, recente monitoringgegevens en ontwikkelingen in Zeeuwse broedvogelgebieden blijkt dat weide- en kustbroedvogels in Zeeland kwetsbaar blijven, ondanks bestaande preventieve maatregelen en de landelijke vrijstelling. Het is dan ook van belang dat huidige bestrijdingsmogelijkheden, inclusief de landelijke vrijstelling, worden behouden. De vos heeft een aanzienlijke invloed op het broedsucces door predatie van nesten en kuikens. Hoewel ook andere predatoren bijdragen aan de predatiedruk, wordt de vos in vrijwel alle Zeeuwse natuurgebieden als de primaire predator aangemerkt. Terreinbeheerders melden dat predatie door de vos op nesten in vrijwel elk Zeeuws natuurgebied een veelvoorkomend verschijnsel is. Onderzoek in de provincie Utrecht laat bovendien zien dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces bij weidevogels. Dit geeft aan dat bestrijden van de vos nodig is voor het beschermen van het broedsucces en het behoud van populaties van zowel kust- als weidevogels.

Daar komt bij dat de Europese Commissie Nederland op 25 juli 2024 formeel in gebreke heeft gesteld wegens onvoldoende naleving van internationale verplichtingen voor de bescherming van weidevogels. De dalende trends van broedvogels, zowel landelijk als in Zeeland, bevestigen dat de bestaande maatregelen onvoldoende zijn. GS van Zeeland hebben hierop

het ministerie geïnformeerd over aanvullende instandhoudingsmaatregelen, waaronder de opname van specifieke doelstellingen voor de grutto in de Natura 2000-gebieden Yerseke en Kapelse Moer en Oosterschelde, waarbij predatiebeheer expliciet wordt genoemd als maatregel.

GS zijn van mening dat het belang van weide- en kustbroedvogels en de afnemende of ongunstige staat van instandhouding van deze soorten, dient te prevaleren boven het belang van de vos. De vos blijft in een gunstige staat van instandhouding, ook bij toepassing van voorgenomen bestrijdingsmaatregelen. Het bestrijden van vossen is daarmee noodzakelijk om het broedsucces van weide- en kustbroedvogels en de trends van populatieaantallen op provinciaal niveau te verbeteren en te voldoen aan de wettelijke verplichtingen tot bescherming van wilde flora en fauna.

Kerngebieden

Om het wettelijk belang van de bescherming van wilde fauna, oftewel de weide- en kustbroedvogels in Zeeland, te benadrukken, wordt in het FBP ingezet op speciaal aangewezen broedvogelkerngebieden. Deze kerngebieden zijn opgenomen in bijlage 1 van dit besluit. De kerngebieden betreffen zowel gebieden waar momenteel aanzienlijke aantallen broedvogels broeden, als gebieden welke potentie hebben om zo'n gebied te worden of gebieden waar deze functie door predatie door de vos is verloren gegaan en hersteld moet worden. De selectie van deze gebieden is gebaseerd op analyses van wetenschappelijk onderzoek, monitorgegevens van broedvogelaantallen en in overleg met terreinbeheerders, waarmee een objectieve en onderbouwde basis is gewaarborgd.

Binnen de broedvogelkerngebieden worden reeds maatregelen getroffen die het broedsucces direct bevorderen, zoals habitatoptimalisatie en terreininrichting. De voorgenomen bestrijding van vos in deze aangewezen kerngebieden, levert bijdrage aan het broedsucces van weide- en kustbroedvogels door het verminderen van de predatiedruk.

In aanvulling op de broedvogelkerngebieden, wordt vergunning aangevraagd voor het eiland Schouwen-Duiveland. Conform het provinciale beleid geldt hier het streven om het eiland vosvrij te houden, hetgeen alleen kan worden bereikt door de inzet van alle preventieve maatregelen, waaronder aanvullend afschot. Voortzetting van de huidige bestrijding van vossen is noodzakelijk, aangezien terreinbeheerders en uitvoerders constateren dat de vos, ondanks de beperkte resultaten uit officiële tellingen, steeds vaker wordt waargenomen.

Periode

De vergunning wordt aangevraagd voor de periode van 1 januari tot en met 30 juni. In deze periode is het territorium van de vos relatief stabiel en is dispersie minimaal, waardoor leeggekomen territoria minder snel worden opgevuld. Door het afschot van vossen in de aangewezen gebieden wordt de lokale vospopulatie tijdelijk effectief verlaagd, waardoor de predatiedruk op kwetsbare weide- en kustbroedvogels tijdens hun broedseizoen afneemt. Dit draagt rechtstreeks bij aan het verbeteren van het broedsucces van weide- en kustvogels.

Conclusie

In bovenstaande overwegingen is voldoende aannemelijk gemaakt dat de voorgenomen bestrijding van de vos van belang is ter bescherming van wilde flora en fauna in Zeeland. Gerichte bestrijding binnen de broedvogelkerngebieden levert een bijdrage aan de instandhouding van weide- en kustbroedvogelsoorten, omdat het broedsucces verbetert door het verlagen van de predatiedruk door vos.

3) Gunstige staat van instandhouding

Er moet worden aangetoond dat door het uitvoeren van de ingreep geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de vos in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Het beheren van vossen door middel van afschot kan enkel plaatsvinden als voldoende zekerheid bestaat de soort op zichzelf hierdoor niet 'in haar gunstige staat van instandhouding' wordt bedreigd. De gunstige staat van instandhouding van een soort is geborgd indien:

- uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven;
- het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden;
- er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

Staat van instandhouding vos in Nederland

In 2022 is in opdracht van het ministerie van LNV door Wageningen Environmental Research een onderzoek gedaan naar de verspreiding en aantallen vossen in Nederland en op grond daarvan is de Staat van Instandhouding van de vos bepaald. Ter Harmsel et al (2022) stellen vast dat, ondanks de actieve bestrijding en de al hoge natuurlijke mortaliteit (die deels vervangen wordt door afschot), *“de vos ondertussen vrijwel heel Nederland heeft gekoloniseerd. De soort heeft bewezen een hoog aanpassingsvermogen te hebben en in vrijwel alle biotopen te kunnen overleven, inclusief (rand)stedelijke gebieden. In steden hebben de dieren de kans om zelfs hogere dichtheden te bereiken dan hierbuiten als gevolg van het hoge, vrijwel jaarrond beschikbare, voedselaanbod”*.

Gezien de momenteel vrijwel landsdekkende verspreiding van de vos, is het aannemelijk dat ook de laatste 'lege' gebieden in de nabije toekomst gekoloniseerd zullen worden, de Waddeneilanden uitgezonderd. De mogelijkheden om ook in steden te overleven en de verwachte ontwikkelingen van steeds meer groene steden en wijken, zullen er waarschijnlijk niet toe leiden dat toenemende verstedelijking de verspreiding van de vos in de weg zal zitten. De verspreiding kent daarmee naar verwachting een stabiele of, voor zover mogelijk, nog licht toenemende trend. Op basis van de huidige beoordeling van de parameter wordt het verspreidingsgebied als gunstig beoordeeld. Dit resulteert in een goed toekomstperspectief voor deze parameter.

Voor de populatie die op basis van de korte termijn een stabiele trend laat zien en momenteel beoordeeld is als gunstig, is het aannemelijk dat de ontwikkelingen in zowel het agrarisch gebied als het stedelijk gebied niet zullen leiden tot een verslechtering van de populatietrend. Er lijken geen redenen te zijn om aan te nemen dat de populatie zal afnemen, resulterende in een goed toekomstperspectief voor deze parameter.

Het is aannemelijk dat het leefgebied van de vos in Nederland, met de voorgenomen maatregelen in het agrarisch en stedelijk gebied, niet slechter van kwaliteit wordt. Een toename aan groene steden en wijken en aan agrarische biodiversiteit, met herstel van landschapselementen, zal het leefgebied van de vos, als generalistisch en adaptief roofdier, naar verwachting kwalitatief verbeteren. Met een huidige beoordeling van het leefgebied als gunstig, resulteert dit in een goed toekomstperspectief voor deze parameter.

Met drie parameters op goed wordt het eindoordeel voor het aspect toekomstperspectief vastgesteld als gunstig.

Staat van instandhouding vos in Zeeland

Alhoewel er geen formele Staat van Instandhouding voor de vos in Zeeland is vastgesteld, kan op basis van de drie parameters (populatiedynamiek, verspreidingsgebied en habitatbeschikbaarheid) wel een provinciale beoordeling worden gemaakt.

Populatiedynamische gegevens

Uit de tellingen en monitoringgegevens, uitgevoerd door of in opdracht van de FBE, blijkt dat de populatie van de vos in Zeeland gedurende de faunabeheerplanperiode 2020–2025 stabiel is gebleven. Het uitgevoerde beheer heeft niet geleid tot een afname van de populatie. De provinciale aantalsontwikkeling toont al lange tijd een stabiele of zelfs licht toenemende trend. De aanvullende schadebestrijding is uitsluitend gericht op het tijdelijk verlagen van de lokale predatiedruk op kwetsbare weide- en kustvogels in de periode januari tot en met 30 juni daaropvolgend. Het uitvoeren van de voorgenomen activiteiten zorgt er dan ook niet voor dat de vos in Zeeland haar functie als levensvatbare component van de natuurlijke habitat verliest, en de populatie zal naar verwachting op lange termijn stabiel blijven.

Verspreidingsgebied

Zowel landelijke als provinciale ontwikkelingen laten zien dat de vos zich vrijwel overal kan vestigen en zich goed aanpast aan verstedelijking. Zeeland vormt hierin geen uitzondering; de soort kan zich vrij door het landschap verspreiden. Het natuurlijke verspreidingsgebied van de vos in Zeeland wordt volledig benut en er zijn geen aanwijzingen dat dit zal afnemen of binnen afzienbare tijd wordt bedreigd.

Habitat

Er is voldoende groot en kwalitatief geschikt habitat beschikbaar om de populatie van de vos op lange termijn te ondersteunen. Eventuele verstedelijking vormt slechts een beperkte uitdaging, omdat de vos zich hier goed op kan aanpassen. Tegelijkertijd zorgen vergroening van stedelijke gebieden, herstel van landschapselementen en agrarisch natuurbeheer ervoor dat het leefgebied van de vos in Zeeland naar verwachting niet onder druk komt te staan en mogelijk zelfs in oppervlakte en kwaliteit toeneemt.

Op basis van de drie parameters kan de staat van instandhouding van de vos in Zeeland als gunstig worden beoordeeld. De populatie is stabiel, het verspreidingsgebied volledig benut en het beschikbare habitat groot en kwalitatief geschikt. De provinciale beoordeling sluit hiermee aan op de landelijke Staat van Instandhouding.

Conclusie

Er is voldoende aannemelijk gemaakt dat, wanneer de voorgenomen bestrijding van vossen uitgevoerd wordt onder de voorwaarden zoals in het FBP geformuleerd is, er geen afbreuk zal worden gedaan aan het streven de populaties van de vos in zijn natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

4) Middelen

U vraagt vergunning aan om af te wijken van onderstaande artikelen:

- artikel 11.83 lid 1 onder a van het Bal voor het gebruik van het kogelgeweer vanaf zonsondergang tot zonsopkomst daaropvolgend, op grond van artikel 11.31 lid 2 van het Bal;
- artikel 11.79 lid 5 van het Bal om het kogelgeweer te voorzien van warmtebeeldapparatuur en geluiddemper bij gebruik, op grond van artikel 11.31 lid 2 van het Bal;
- artikel 11.76 lid 1 onder a van het Bal voor het gebruik van het geweer op gronden waarvan de oppervlakte kleiner is dan 40 hectare.

Kogelgeweer met warmtebeeldapparatuur en geluiddemper

U vraagt vergunning aan om af te wijken van de verboden als bedoeld in artikel 11.79 lid 5 van het Bal om het kogelgeweer te voorzien van warmtebeeldapparatuur en geluiddemper. In dit artikel is bepaald dat het geweer niet is voorzien van een geluiddemper, een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten. Mede gezien het aangevraagde gebruik van het kogelgeweer in de nacht, wordt toegestaan dat het kogelgeweer wordt voorzien van een instrument om in de nacht te kunnen schieten.

Het gebruik van een warmtebeeldvizier op het kogelgeweer voorkomt dat zichtbaar licht moet worden ingezet. Daar komt bij dat gebruik van warmtebeeld ook veiliger is dan kunstlicht omdat hiermee verder kan worden gekeken dan enkel het doel. De eventueel achter een vos aanwezige warmbloedige fauna, waaronder bijvoorbeeld vee, kan worden onderscheiden. Hierdoor kan de houder van de vergunning beter een veilig schot garanderen dan wanneer hij gebruik maakt van andere middelen om in de nacht te schieten. Vanuit het oogpunt van veiligheid is gebruik van een warmtebeeldvizier veiliger en leidt tot minder risico's naar de omgeving. Daarom is het gebruik van een warmtebeeldvizier toegestaan tussen zonsondergang en zonsopkomst (voorschrift 11).

Gebruik van een demper houdt in dat enkel bepaalde personen met een vergunning voor jachtgeweeractiviteit de bestrijding kunnen uitvoeren. Dit omdat tot aan heden het Ministerie

van Justitie nog zeer terughoudend is met het verstrekken van een ontheffing voor het aanschaffen, voorhanden hebben, vervoeren en gebruiken van een geluiddemper.

Het gebruik van een geluiddemper is voorbehouden aan personen met een vergunning voor jachtgeweeractiviteit, omdat het Ministerie van Justitie tot op heden terughoudend is met het verstrekken van ontheffingen voor het aanschaffen, voorhanden hebben, vervoeren en gebruiken van een geluiddemper (voorschrift 12). Toch wordt voor het gebruik van geluidsdempers vergunning verleend voor het bestrijden van vossen binnen Natura 2000-gebieden. Enkele kerngebieden liggen geheel of gedeeltelijk binnen deze beschermde gebieden, waar rust cruciaal is. Door de inzet van een demper wordt het geluidsniveau aanzienlijk verlaagd, waardoor verstoring wordt beperkt, afschot efficiënter en effectiever plaatsvindt en de terugslag van het wapen wordt verminderd. Bovendien verkleint het gebruik van een demper het risico op gehoorbeschadiging bij schutters en omstanders. Daarom is binnen Natura 2000-gebieden afschot van vossen uitsluitend toegestaan met gebruik van een geluiddemper (voorschrift 13).

Tijden gebruik geweer

U vraagt vergunning aan om af te wijken van de verboden als bedoeld in artikel 11.83 lid 1 onder a van het Bal voor het gebruik van het kogelgeweer vanaf zonsondergang tot zonsopkomst daaropvolgend, oftewel de nachtperiode.

In het FBP wordt beschreven dat de vos vooral een schemer- en nachttactief dier is. Voor een effectieve bestrijding van vossen in de kerngebieden, ter bescherming van weide- en kustbroedvogels is het daarom van belang dat vos ook in de nachtperiode kan worden bestreden. Vooral wanneer vossen een relatief vast territorium innemen en broedvogels of hun niet-vliegvlugge kuikens aanwezig zijn, kan een enkele vos aanzienlijke schade veroorzaken waardoor het broedsucces van weide- en kustbroedvogels achteruitgaat.

Binnen de kerngebieden was in de voorgaande planperiode met enkel de landelijke vrijstelling onvoldoende middelen beschikbaar voor effectieve bestrijding van de vos. Veel van de kerngebieden betreft Natura 2000-gebied waar geen vergunning voor beschikbaar was en schadebestrijding niet werd toegestaan vanuit het Natura 2000-beheerplan. Doordat bestrijden van vossen niet mogelijk was in de periode waarin de vos actief is (in de nacht), kon de vos binnen de kerngebieden slechts gelimiteerd worden bestreden. Vanuit het belang om de vos in deze kerngebieden goed te kunnen beheren, wordt vergunning verleend voor het gebruik van het kogelgeweer in de nachtperiode.

Afwijking van eisen jachtveld

U vraagt vergunning aan om af te wijken van de verboden als bedoeld in artikel 11.76 lid 1 onder a van het Bal om het geweer te gebruiken op gronden waarvan de oppervlakte kleiner is dan 40 hectare. Vanuit het toetsingskader dat betrekking heeft op het gebruik van het geweer in een veld dat niet voldoet aan de in de wet gestelde eisen, moet veilig gebruik van het kogelgeweer mogelijk zijn (voorschrift 10). De uitvoerder is verantwoordelijk dat in het gebied voldoende veilige schietrichtingen zijn om binnen het uitvoeringsgebied het bestrijden van vossen veilig te kunnen uitvoeren.

Het veilig gebruik van het geweer blijft altijd de verantwoordelijkheid van de uitvoerder zelf, niet alleen op een klein jachtveld maar ook op een jachtveld met een aaneengesloten oppervlakte van ten minste 40 hectare. Vergunning wordt verleend gebaseerd op het feit dat een uitvoerder in het bezit is van een vergunning voor een jachtgeweeractiviteit, een goede inschatting kan maken van de wijze waarop het geweer veilig kan worden gebruikt.

B3. Beoordeling van het provinciaal beleid

I. Beleidsnota Natuurwetgeving

Het soortenbeleid is geregeld in de Beleidsnota Natuurwetgeving: "Meer prioriteit voor Zeeuwse Biodiversiteit". In de Beleidsnota Natuurwetgeving zijn over vos specifieke bepalingen opgenomen. In de nota is opgenomen dat bestrijden van vos ter bescherming van weide- en kustbroedvogels van belang is. De nota benadrukt dat in gebieden waar soorten zich niet hebben ontwikkeld met natuurlijke predatoren, zoals de vos, de introductie of

vestiging van de vos kan leiden tot verlies van belangrijke natuurwaarden. Het FBP sluit hierbij aan: het richt zich op het terugdringen van predatiedruk, met als doel het broedsucces van weide- en kustvogels te verbeteren en daarmee bij te dragen aan hun staat van instandhouding. Daarnaast is in de nota opgenomen dat er voor Schouwen-Duiveland wordt gestreefd naar het behouden van een vossenvrije status.

Het voorliggende FBP Vos 2026-2031 Zeeland en voorgenomen activiteiten zijn daarom niet strijdig met de Beleidsnota Natuurwetgeving.

C. Zienswijzen

Gedurende de periode van terinzagelegging van 8 oktober 2025 tot en met 18 november 2025 is iedereen in de gelegenheid gesteld om schriftelijk of mondeling een zienswijze met betrekking tot de ontwerp-omgevingsvergunning in te dienen bij het college van Gedeputeerde Staten van Zeeland, Postbus 6001, 4330 LA Middelburg. Tevens heeft publicatie plaatsgevonden via:

- www.zeeland.nl/publicaties-en-bekendmakingen/provinciaal-blad-en-bekendmakingen;
- www.officielebekendmakingen.nl.

Tegen de ontwerp-omgevingsvergunning zijn 25 zienswijzen ingediend. Voor de inhoudelijke behandeling verwijzen wij op naar bijlage 2 'Nota van antwoord' bij dit besluit. Deze zienswijzen hebben geleid tot wijzigingen van de omgevingsvergunning.

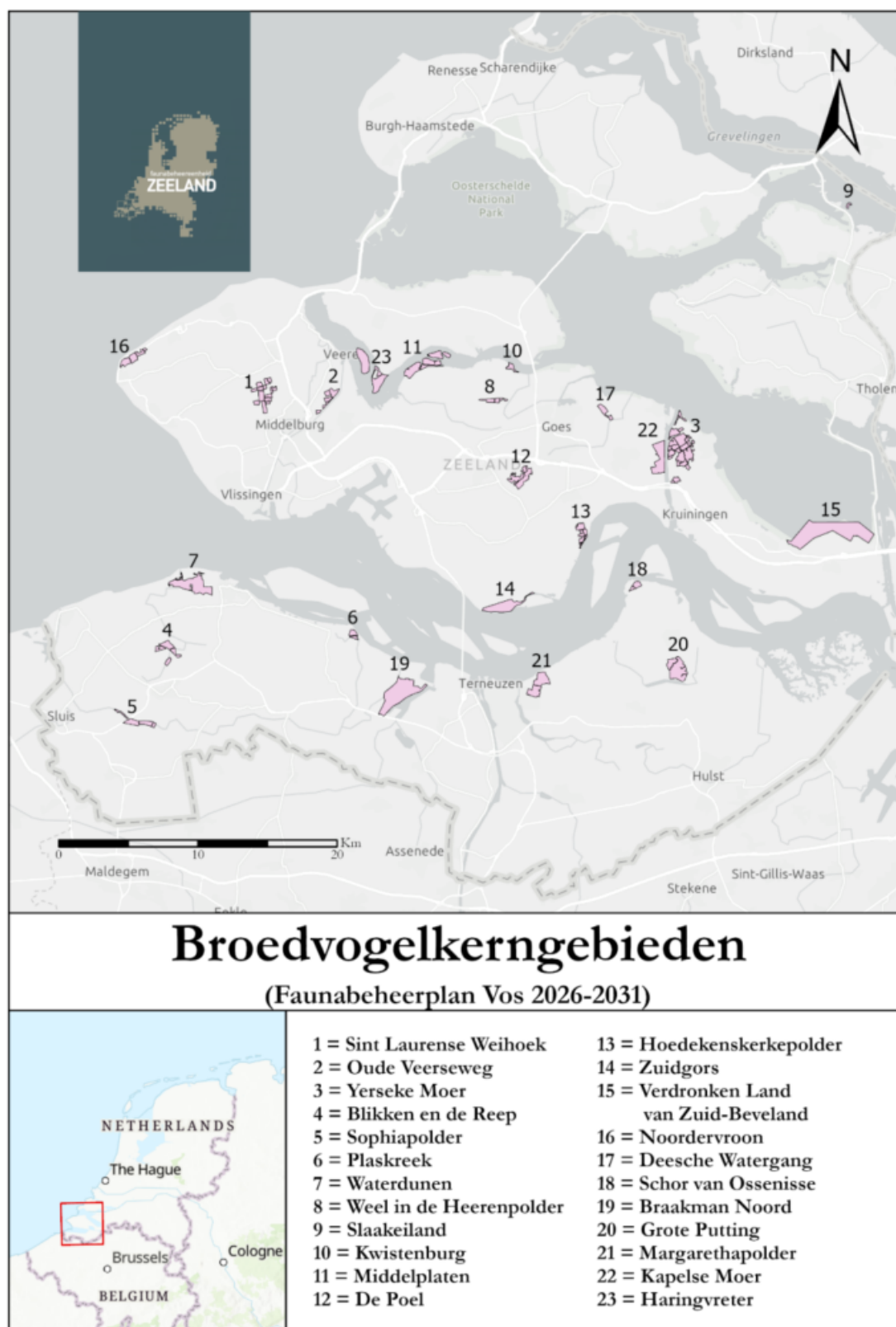
D. Conclusies

U heeft voldoende aannemelijk gemaakt dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat en dat de ingreep nodig is in het belang van de bescherming van wilde flora en fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats. Daarnaast heeft u voldoende aannemelijk gemaakt dat er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van vos in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

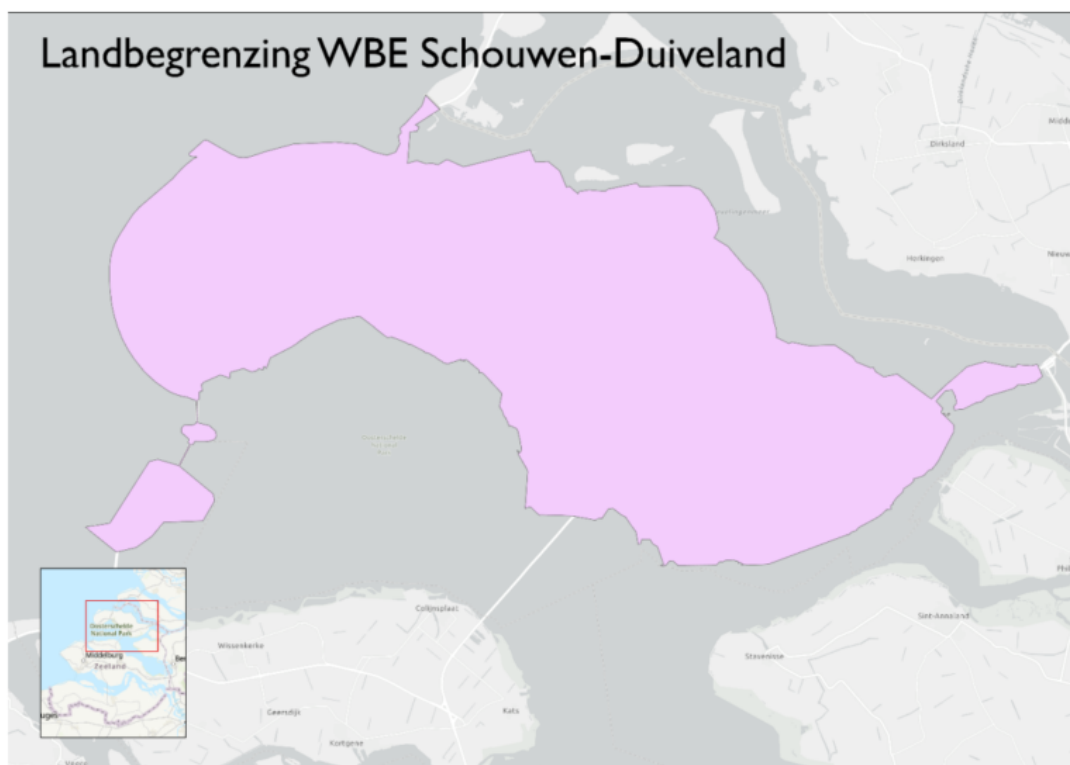
Het verlenen van de vergunning levert evenmin strijdigheid op met het provinciaal beleid.

Wij zijn daarom van oordeel dat de vergunning onder oplegging van voorschriften (onderdeel 1) kan worden verleend.

Bijlage 1 – Gronden waar van de vergunning gebruik gemaakt mag worden

Figuur 3. Overzicht van de broedvogelkernegebieden onder het faunabeheerplan vos 2026-2031, waar van de vergunning gebruik gemaakt mag worden.

Figuur 4. De landbegrenzing van WBE Schouwen-Duiveland, waar van de vergunning gebruik gemaakt mag worden.

Bijlage 2 – Nota van antwoord

Er zijn 25 zienswijzen op de ontwerp-omgevingsvergunning ontvangen. Deze zienswijzen hebben geleid tot wijzigingen van de omgevingsvergunning. Onze reactie op deze zienswijzen kunt u terugvinden in de 'Nota van antwoord' in deze bijlage. De zienswijzen zijn opgenomen onder vermelding van het zaaknummer ter referentie, waarbij iedere zienswijze is samengevat op inhoudelijk standpunten.

Zienswijze met zaaknummer: 788538
<p>1. <u>Geen andere bevredigende oplossing</u></p> <p>Gesteld wordt dat een afrastering in bepaalde gevallen een bevredigende oplossing kan bieden en dat deze maatregel ook al in verschillende gebieden wordt toegepast. Dat alleen al betekent dat per aangewezen gebied moet worden aangegeven waarom deze maatregel daar niet zou kunnen worden toegepast of, als deze maatregel wel is toegepast, waarom deze niet effectief zou zijn.</p>
<p>Antwoord Provincie</p> <p><i>In paragraaf 5.1 het: FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke maatregelen een alternatief kunnen bieden. Uit de onderbouwing blijkt dat afrastering reeds in meerdere broedvogelkerngebieden wordt toegepast (zie Bijlage V van het FBP). Hoewel afrastering lokaal effectief kan zijn, is afrastering van volledige gebieden niet haalbaar vanwege substantiële aanleg- en onderhoudskosten en praktische uitvoerbaarheid, zeker in brakwatergebieden. Hiermee is voldoende onderbouwd dat afrastering in de gehele provincie geen redelijkerwijs te verlangen alternatief of bevredigende oplossing is.</i></p>
<p>2. Hetzelfde geldt voor landschapsindeling. Ook daarvan wordt aangegeven dat daarmee de predatie wordt verminderd. U wijst op een uitspraak van de Raad van State, waarin wordt overwogen dat het optimaliseren van het biotoop of landschapsverbetering niet als andere bevredigende oplossing zou kunnen worden beschouwd. De overweging was dat deze maatregelen alleen maar zijn gericht op het verbeteren van de habitat van bodembroeders en niet op de bescherming van deze vogels tegen vossen. Dat laatste is niet juist. Verbetering van het leefgebied betekent wel degelijk ook bescherming tegen predatie, onder andere omdat de omstandigheden voor de predatoren daarmee minder gunstig worden. Bovendien leidt biotoopverbetering tot meer voedsel voor met name de kuikens, waardoor deze gezonder zijn, sneller groeien en daardoor weerbaarder zijn. Biotoop verbetering betekent tevens dat er meer dekking aanwezig is. Dit alles leidt dus wel degelijk tot een betere bescherming tegen predatie bijvoorbeeld door vossen.</p>
<p>Antwoord Provincie</p> <p><i>Het FBP erkent dat er meerdere belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Echter, de inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.</i></p> <p><i>De voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn aanvullend op de reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden (welke per gebied zijn opgenomen in Bijlage V van het FBP). Daar komt bij dat verbetering van leefgebied een langdurig proces is wat meerdere jaren in beslag neemt voordat de structurele effecten merkbaar zijn en de draagkracht van het gebied significant verbetert. Huidige negatieve populatietrends van weide- en kustbroedvogels maken dat integraal ingrijpen nodig is om verder onomkeerbaar verlies te voorkomen.</i></p>
<p>3. Zonder onderbouwing wordt gesteld dat predatie bijdraagt aan de achteruitgang van weidevogels en andere bodembroeders. Dit is niet juist. Weidevogels gaan al jaren in het hele land sterk achteruit en uit onderzoek is gebleken dat deze achteruitgang voornamelijk wordt veroorzaakt door de verslechterde omstandigheden in de broedgebieden. De sterk versnipperde broedgebieden met een zeer eenvormige vegetatie, hoge stikstofdepositie en</p>

druk door tal van gifstoffen, leidt tot gebieden met te weinig voedsel voor de weidevogels. Dat is de werkelijke oorzaak van de achteruitgang. En zolang daar niets aan wordt gedaan, zal deze achteruitgang niet worden gestopt ongeacht de aan- of afwezigheid van predatoren.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2).

Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

Hoewel een aantal wetenschappelijke publicaties aangeven dat het effect van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is, betekent dit niet dat predatie verwaarloosbaar is. Gerichte, tijdelijke maatregelen kunnen lokaal bijdrage leveren aan het verbeteren van het nestsucces door de predatiedruk tijdelijk te verlagen. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces.

De voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn aanvullend op de reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals voswerende rasters, optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden (welke per gebied zijn opgenomen in Bijlage V van het FBP). Deze maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de predatiedruk in de kwetsbare broedperiode.

4. Kerngebieden

Gesteld wordt dat er in de kerngebieden al maatregelen worden getroffen die het broedsucces direct bevorderen. Niet wordt aangegeven om welke maatregelen het gaat, waar deze zijn getroffen en wanneer. Zonder deze informatie kan niet de conclusie worden getrokken dat deze maatregelen niet bevredigend zijn. De effectiviteit van deze maatregelen had dan ook eerst moeten worden onderzocht, voordat toestemming kan worden verleend voor zeer ingrijpende maatregelen.

Antwoord Provincie

De reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals voswerende rasters, optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden zijn per gebied opgenomen in Bijlage V van het FBP. De aanvullende bestrijdingsmaatregelen worden pas ingezet na gebiedsgerichte beoordeling of de landelijke vrijstelling voldoende is.

5. Gesteld wordt dat het 'huidige' beheer dient te worden voortgezet. Dat is opmerkelijk, aangezien uit de rest van de tekst blijkt dat het beheer tot nu toe niet effectief is. De weidevogels gaan nog steeds hard achteruit en op het eiland Schouwen-Duiveland worden steeds vaker vossen waargenomen.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat er meerdere belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). De trends van broedvogelpopulaties worden beïnvloed door deze complexiteit, wat wordt bevestigd doordat de populaties op het vos-arme Schouwen-Duiveland een vergelijkbare negatieve trend vertonen. Het voortzetten van de landelijke vrijstelling en aanvullende maatregelen wordt dan ook niet gezien als de enige oplossing, maar als een aanvullende maatregel ter bescherming van weide- en kustbroedvogels.

De broedvogelkerngebieden in voorliggend FBP vormen een voortzetting en optimalisatie van de eerdere aandachtsgebieden uit het voorgaande FBP. De selectie van

broedvogelkerngebieden in voorliggend FBP is uitgevoerd op basis van een grondige evaluatie en analyse van wetenschappelijk onderzoek en monitorgegevens, in overleg met terreinbeheerders, om zo een objectieve en onderbouwde basis te waarborgen. De nieuwe kerngebieden betreffen zowel gebieden waar momenteel aanzienlijke aantallen broedvogels broeden, als gebieden welke potentie hebben om zo'n gebied te worden of gebieden waar deze functie door predatie door de vos is verloren gegaan. Door deze gerichte aanpassing is de bestrijding verbeterd en aangepast aan de huidige situatie.

7. Periode

Gesteld wordt dat door het gebruik van de vergunning in de periode 1 januari tot 1 juli de lokale vossenpopulatie 'effectief' wordt verlaagd. Dit wordt echter op geen enkele manier aangetoond. Wij zijn het dan ook niet eens met de conclusie dat voldoende aannemelijk zou zijn gemaakt dat het voorgenomen beheer op enige manier bijdraagt aan de bescherming van de fauna in Zeeland.

Antwoord Provincie

De effectiviteit van vossenbestrijding is het grootst in de periode van januari tot en met juni, aangezien dit samenvalt met de voortplantingscyclus van de vos en de kwetsbare broedperiode van weide- en kustbroedvogels. Onderzoek bevestigt dat het afschot in de periode tussen eind winter en lente het effectiefst is. In deze periode is het territorium van de vos relatief stabiel en is dispersie minimaal, waardoor leeggekomen territoria minder snel worden opgevuld. Hierdoor ontstaat er een tijdelijk verlaagde predatiedruk. Maatregelen in deze periode zijn essentieel om kuikens de kans te geven vliegvlug te worden en daarmee het broedsucces in de kerngebieden te verbeteren. Op basis van bovenstaande is voldoende aannemelijk gemaakt dat de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen in de periode januari tot en met juni effectief bijdragen aan de bescherming van weide- en kustbroedvogels in Zeeland.

8. Gelet op het voorgaande kan deze vergunning niet worden verleend, aangezien niet is voldaan aan de eisen die de wet stelt.

Antwoord Provincie

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van de omgevingsvergunning.

Zienswijze met zaaknummer: 789726

1. Als organisatie die zich richt op dierenwelzijn zijn wij tegen het opzettelijk doden van dieren. Bij het afschot van vossen wordt vaak onvoorstelbaar leed veroorzaakt. Denk hierbij aan de situatie waarbij de moervos wordt doodgeschoten en de kleintjes verhongeren.

Antwoord Provincie

Artikel 11.28 van het Bal verplicht eenieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt. Daarnaast is middels voorschrift 8 opgenomen dat de gebruiker van de vergunning tevens in het bezit moet zijn van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit. Deze vereist het succesvol afleggen van een erkend examen voor jachtgeweeractiviteiten. Een van de eisen voor dit examen is de aantoonbare kennis van hetgeen een goed jager betaamt (weidelijkheid). Dit houdt onder meer in dat de uitvoerder alle middelen zal aanwenden om het dier niet onnodig te laten lijden.

2. Onvoldoende motivering van de noodzaak (causaliteit en schade)

Het plan faalt in zijn motiveringsplicht. Er is geen sluitend causaal bewijs geleverd waaruit blijkt dat predatie door vossen de hoofd- of doorslaggevende oorzaak is van de achteruitgang van de weidevogels. Conform vaste rechtspraak dient de provincie dit met kwantitatieve data aan te tonen of het besluit te herzien, (vergelijk RvS 2022/2023) Het plan geeft onvoldoende inzicht in het ecologisch bewijs dat de vos significant bijdraagt aan de achteruitgang van weide- of broedvogels. Zonder robuuste data over predatie (telling van prooien, kwantitatieve relatie vos versus vogelpopulaties) is het moeilijk te verantwoorden om tot populatiebeheer over te gaan. De provincie stelt in de toelichting dat het beheer "ter bescherming van de wilde flora- en fauna en de instandhouding van

natuurlijke habitats" is. Echter, er ontbreken concrete ecologische referentiewaarden of doelpopulaties voor vossen, en er is geen heldere berekening gepresenteerd van de "draagkracht" van het Zeeuwse landschap.

Antwoord Provincie

Om maatregelen uit te voeren, is het niet vereist om volledig populatieherstel van weide- en kustbroedvogels te garanderen; het is voldoende om aan te tonen dat de maatregelen lokaal bijdragen aan de bescherming van de betrokken soorten. Onderzoek bevestigt dat een lokale afname van vossen leidt tot een meetbare toename van het lokale broedsucces. Hoewel lokaal predatiebestrijding de provinciale negatieve trends niet volledig kunnen compenseren, draagt het wel bij aan de bescherming van weide- en kustbroedvogels.

Het FBP stelt geen referentiewaarde of doelpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie. De omgevingsvergunning wordt ingezet om lokaal en tijdelijk de predatiedruk in de aangewezen broedvogelkerngebieden te verlagen gedurende de kritieke broedperiode. Hierdoor zijn de maatregelen proportioneel en noodzakelijk voor de bescherming van weide- en kustbroedvogels.

Uw zienswijze heeft geleid tot aanpassing van de terminologie in het besluit. Om verwarring over de doelstelling te voorkomen, wordt het woord 'beheren' in de besluitvorming aangepast naar 'bestrijden'. Het doel van het FBP is het verminderen van de schade door de vos ter bescherming van de broedvogels, en niet het reduceren van de populatie van de vos op provinciaal niveau.

3. Gebrek aan subsidiariteit / alternatievenanalyse

Het plan bevat geen afdoende subsidiariteitschrift: er ontbreekt een transparante en gedocumenteerde alternatievenanalyse waaruit blijkt dat de in onderhavige FBP Vos genoemde niet-dodelijke maatregelen eerst zijn geprobeerd en ontoereikend bleken. Gelet op RvS-jurisprudentie is dit een fundamenteel gebrek dat het besluit onzorgvuldig maakt. Verder wordt aan de verplichting tot proportionaliteit niet voldaan. In de stukken is onvoldoende onderbouwd dat dodelijk beheer de minst ingrijpende, maar wel de proportioneel passende maatregel is.

Antwoord Provincie

In paragraaf 5.1 het FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke of minder ingrijpende maatregelen een alternatief kunnen bieden. Hierbij zijn afrastering, gegeneraliseerde aversie, ultrasone wildverjagers en aanpassingen in de landschapsindeling overwogen. Uit de onderbouwing blijkt dat deze maatregelen onvoldoende effectief zijn, dan wel niet uitvoerbaar vanwege praktische, ecologische, financiële of juridische beperkingen. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

De voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn aanvullend op de reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals voswerende rasters, optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden (welke per gebied zijn opgenomen in Bijlage V van het FBP). Deze maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de predatiedruk in de kwetsbare broedperiode. De aanvullende bestrijdingsmaatregelen worden pas ingezet na gebiedsgerichte beoordeling of de landelijke vrijstelling voldoende is en is daarmee een proportionele maatregel die bijdraagt aan de lokale bescherming van weide- en kustbroedvogels.

4. Ontoereikend monitoring- & evaluatiekader / adaptive management

Het plan bevat geen voldoende uitgewerkt monitoring- en evaluatiekader met concrete indicatoren en herzieningsmomenten. Daarmee ontbreekt een noodzakelijk rechtsmiddel om effecten en neveneffecten te beoordelen en bij te sturen; dit maakt het besluit

onzorgvuldig en onvoldoende toetsbaar. In het FBP Vos ontbreekt een gedetailleerd monitoring- en evaluatiekader met meetbare ecologische indicatoren, passende frequentie van evaluatie en duidelijke streefcijfers. Zonder een dergelijk kader is niet gegarandeerd dat de provincie of faunabeheereenheid kan toetsen of het beheer effectief is of leidt tot ongewenste neveneffecten. Er moet een mechanisme zijn om de vergunning tussentijds te herzien of aan te passen als blijkt dat de maatregelen niet het beoogde effect hebben, of schadelijke secundaire effecten optreden op de biodiversiteit.

Antwoord Provincie

Het FBP stelt geen streefpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie waardoor er geen ongewenste (neven)effecten optreden. Daarnaast is de doelstand voor weide- en kustbroedvogels in elk kerngebied vastgesteld op de hoogste waarde sinds de komst van de vos in 2004.

Ten behoeve van monitoring van de vossenpopulatie worden viermaal jaarlijks vossentellingen uitgevoerd in de maanden november, december, januari en december. Deze vossentellingen worden aangevuld met doorlopende monitoring van vossen in de broedvogelkerngebieden op basis van waarnemingen en afschotcijfers. Voor weide- en kustbroedvogels worden populatieaantallen en, bij voorkeur, het nestsucces per soort gemonitord gedurende de looptijd van het FBP. Halverwege de looptijd van het FBP vindt een tussentijdse evaluatie plaats, die op basis van monitoringsgegevens ook eerder kan starten.

5. Risico's voor biodiversiteit en ecosysteemfunctionaliteit

De vos vervult ecologische functies, bijvoorbeeld als predator van knaagdieren. Intensief beheer kan leiden tot verstoring van deze functie, met mogelijk nadelige gevolgen voor de balans van ecosysteemprocessen.

Er ontbreekt in de planvorming een heldere risicoanalyse van neveneffecten van afschot, zoals compensatoire toename van prooien, verstoring van territoriumdynamiek of een toename van andere predatoren.

Daarnaast is onduidelijk of in het plan is voorzien in herstelmaatregelen voor populatiedaling van andere soorten of voor het herstel van territoria, mocht dat nodig zijn.

Antwoord Provincie

De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP stelt geen referentiewaarde of doelpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn.

De aanvullende bestrijdingsmaatregelen zijn tijdelijk en lokaal gericht op het verminderen van de predatiedruk in broedvogelkerngebieden. De afschotcijfers van de voorgaande periode bevestigen dat de provinciale vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de bestrijding leidt tot ecologische disbalans, het wegvallen van knaagdierregulatie, verstoring van territoria of een toename van zwervvossen. Daarnaast vinden de maatregelen plaats in een beperkte periode, waarbij de effectiviteit van tijdstip en periode is overwogen, en dienen zij uitsluitend ter bescherming van kwetsbare broedvogelsoorten.

Wij verzoeken u dan ook het plan niet vast te stellen c.q. de omgevingsvergunning niet te verlenen totdat deze tekortkomingen zijn hersteld en vervolgens opnieuw te evalueren op basis van onafhankelijke deskundige toetsing.

Antwoord Provincie

Uw zienswijze heeft geleid tot aanpassing van de terminologie in het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 en/of de omgevingsvergunning. Echter, inhoudelijk is er niets aangepast aan de werking of de voorschriften van beide besluiten.

Zienswijze met zaaknummer: 776228

1. Ik wil hierbij aangeven pertinent tegen 'Faunabeheerplan Vos 2026-2031' te zijn. De belangrijkste reden hiervoor is het feit dat het doden, of zo u wilt, op peil houden van de vossenstand, zeer kunstmatig is en getuigt van weinig inzicht in een voedselketen die natuurlijk en m.i. wenselijk zou zijn. Vossen zijn nuttig voor de akkerbouw, omdat ze kleine en grotere dieren eten, die door de boeren als schadelijk worden gezien. Denk hierbij aan muizen, ratten en hazen. Maar denk ook aan ganzen, die door de boeren haast als vijand nr 1 worden gezien.

Bij faunabeheer is het m.i. van belang om te werken aan het herstellen van natuurlijke voedselketens, zoals hierboven is aangegeven. Dat is een lang proces en zal jaren duren. Het vergassen en neermaaien van enorme hoeveelheden (doortrekkende) ganzen past daar geenszins in en is een bekrompen denkwijze. Dat geldt ook voor het doden van vossen, ook als het bedoeld is om de aantallen in de hand te houden. Dit handelen lijkt op kortzichtig en primitief denken. Het doet vermoeden dat het gaat om het schieten voor de lol.

Antwoord Provincie

De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn. De evaluatie van het voorgaande FBP bevestigt dat de vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de bestrijding leidt tot ecologische disbalans of het wegvallen van knaagdierregulatie.

2. En die arme weidevogels dan die geen jongen kunnen uitbroeden, of zelf worden opgegeten door de vos? Dames, heren en boeren, ik kan u uit de droom helpen: er zijn nagenoeg geen weilanden waar weidevogels nesten kunnen uitbroeden. Z.g. weiland wordt gemaaid of door schapen belopen. Daar broeden onze gevederde vrienden niet. Geen argument dus om de vos overhoop te schieten.

Antwoord Provincie

Onderzoek uit de provincie Utrecht toont aan dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces van weidebroedvogels..

3. Kortom: wees verstandig en niet schietgraag, denk nu eens na, en zie af van het bejagen van de vos.

Antwoord Provincie

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 en/of de omgevingsvergunning.

Zienswijze met zaaknummer: 786363

1. Ik maak bezwaar tegen dit plan, omdat ik van mening ben dat het afschieten van vossen met kogelgeweer, warmtebeeld en geluiddemper onevenredig ingrijpend is, ernstige gevolgen heeft voor dierenwelzijn en biodiversiteit, en niet effectief is in het beschermen van weidevogels.

De provincie stelt dat vossen een bedreiging vormen voor weidevogels, maar de belangrijkste oorzaken van de achteruitgang van weidevogels liggen in verlies van leefgebied door landbouwintensivering, hoge stikstofdepositie, versnippering van natuurgebieden en het verdwijnen van geschikte broed- en foerageerplekken.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

Hoewel een aantal wetenschappelijke publicaties aangeven dat het effect van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is, betekent dit niet dat predatie verwaarloosbaar is. Gerichte, tijdelijke maatregelen kunnen lokaal bijdrage leveren aan het verbeteren van het nestsucces door de predatiedruk tijdelijk te verlagen. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces.

2. Het bestrijden van natuurlijke predatoren zoals de vos pakt deze oorzaken niet aan en verstoort bovendien de ecologische balans. De vos vervult een belangrijke rol als natuurlijke opruimer en regelaar van populaties van kleine zoogdieren, wat bijdraagt aan een gezonde biodiversiteit.

Antwoord Provincie

De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP stelt geen referentiewaarde of doelpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn. De afschotcijfers van de voorgaande periode bevestigen dat de provinciale vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de voortzetting van de bestrijding leidt tot ecologische disbalans en/of het wegvallen van knaagdierregulatie.

3. Ik verzoek Gedeputeerde Staten daarom:

- Geen goedkeuring te verlenen aan het Faunabeheerplan Vos 2026–2031 in de huidige vorm;
- Geen omgevingsvergunning te verlenen voor het populatiebeheer met gebruik van warmtebeeld en geluiddemper;
- In te zetten op structurele maatregelen voor weidevogelbescherming, zoals natuurvriendelijk beheer, herstel van leefgebied, extensieve landbouw en beperking van stikstofuitstoot.

Tot slot vraag ik u om bij uw besluitvorming het dierenwelzijn, de intrinsieke waarde van het dier en de ecologische samenhang centraal te stellen, conform de uitgangspunten van de Omgevingswet en het natuurbeleid.

Antwoord Provincie

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 en/of de omgevingsvergunning.

Zienswijze met zaaknummer: 785996, 786426, 786427, 786443, 786437, 786788, 787187, 788901, 788933, 788935, 788949, 788950, 790220, 790292

1. Strijd met Europese en nationale wetgeving

Volgens de Vogelrichtlijn (2009/147/EG) en de Habitatrichtlijn (92/43/EEG) mag ingrijpen in populaties van beschermde soorten uitsluitend plaatsvinden als:

1. er geen andere bevredigende oplossingen bestaan, en
2. de gunstige staat van instandhouding niet wordt aangetast.

Het Faunabeheerplan Vos voldoet aan geen van beide voorwaarden. Er is geen bewijs dat populatiebeheer noodzakelijk is, noch dat minder ingrijpende maatregelen zijn onderzocht. Daarnaast ontbreekt een toetsing aan de Wet dieren (art. 1.3 en 2.1) en de Omgevingswet (art. 1.10), die de provincie verplichten om dierenleed te voorkomen en de ecologische integriteit te beschermen.

Antwoord Provincie

- *Geen andere bevredigende oplossingen*

In paragraaf 5.1 het FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke of minder ingrijpende maatregelen een alternatief kunnen bieden. Hierbij zijn afrastering, gegeneraliseerde aversie, ultrasone wildverjagers en aanpassingen in de landschapsindeling overwogen. Uit de onderbouwing blijkt dat deze maatregelen onvoldoende effectief zijn, dan wel niet uitvoerbaar vanwege praktische, ecologische, financiële of juridische beperkingen. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

- *Gunstige staat van instandhouding*

Het FBP bevat een onderbouwing waaruit blijkt dat de vospopulatie in Zeeland een gunstige en stabiele staat van instandhouding heeft. Deze conclusie is getrokken aan de hand van de drie kernparameters die in paragraaf 3.4 worden beschreven: populatieomvang, verspreidingsgebied en de kwaliteit en omvang van het leefgebied. Hieruit blijkt dat de populatie stabiel is, het verspreidingsgebied volledig benut is en het leefgebied ecologisch geschikt en omvangrijk is.

De resultaten uit de tellingen en monitoringgegevens van de FBP-periode 2020–2025 bevestigen dat de bestrijding die in die periode is uitgevoerd niet heeft geleid tot een verslechtering van de staat van instandhouding.

De voorgenomen maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de lokale predatiedruk op kwetsbare weide- en kustbroedvogels. De activiteiten zijn beperkt tot de periode januari tot en met juni en vinden enkel plaats binnen de afgebakende broedvogelkerngebieden. Door dit periodieke en lokale karakter is het niet aannemelijk dat de maatregelen negatieve effecten zullen hebben op de provinciale populatie op de lange termijn. Hiermee wordt aangetoond dat de vos een levensvatbare en duurzame component van de natuurlijke habitat in Zeeland blijft, en de gunstige staat van instandhouding voldoende is gemotiveerd.

- *Toetsing aan artikel 1.3 en 2.1 Wet dieren en artikel 1.10 Omgevingswet*

De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Waarbij opgemerkt wordt dat de Omgevingswet geen artikel 1.10 kent. Er is ook geen ander artikelnummer in de Omgevingswet die gaat over dierenleed of ecologische integriteit.

<p>2. Gebrek aan noodzaak en wetenschappelijke onderbouwing</p> <p>Onderzoek toont aan dat de belangrijkste oorzaken van de achteruitgang van weidevogels liggen in verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering. Er is geen bewijs dat beheer van vossen leidt tot herstel van weidevogelpopulaties. Sovon concludeert zelfs dat "de invloed van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is." Het plan richt zich op symptoombestrijding in plaats van structureel natuurherstel. Eerst moeten de werkelijke oorzaken van de achteruitgang worden aangepakt: inrichting van het landelijk gebied, de kwaliteit van leefgebieden en de druk van recreatie. Daarbij blijkt uit de aanvraag dat in de kerngebieden en op Schouwen-Duiveland nauwelijks vossen voorkomen, en dat de maatregelen vooral bedoeld zijn om vestiging te voorkomen. Dit is geen toelaatbare grond voor het gebruik van ingrijpende middelen. De Provincie Groningen heeft in 2024 een vergelijkbaar besluit om nachtelijk afschot toe te staan teruggedraaid, omdat niet kon worden aangetoond dat het doden van vossen het broedsucces van weidevogels verbetert. In Zeeuws-Vlaanderen neemt de vossenpopulatie bovendien jaarlijks toe, ondanks het afschot van meer dan 300 dieren per jaar wat de ineffectiviteit van het beleid aantoont.</p>
<p>Antwoord Provincie</p> <p><i>Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FPB.</i></p> <p><i>Hoewel een aantal wetenschappelijke publicaties aangeven dat het effect van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is, betekent dit niet dat predatie verwaarloosbaar is. Gerichte, tijdelijke maatregelen kunnen lokaal bijdrage leveren aan het verbeteren van het nestsucces door de predatiedruk tijdelijk te verlagen. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces.</i></p> <p><i>De voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn aanvullend op de reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals voswerende rasters, optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden (welke per gebied zijn opgenomen in Bijlage V van het FBP). Deze maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de predatiedruk in de kwetsbare broedperiode. De aanvullende bestrijdingsmaatregelen worden pas ingezet na gebiedsgerichte beoordeling of de landelijke vrijstelling voldoende is en is daarmee een proportionele maatregel die bijdraagt aan de lokale bescherming van weide- en kustbroedvogels.</i></p>
<p>3. Ecologische gevolgen van populatiebeheer</p> <p>De vos is een inheemse sleutelsoort en speelt een cruciale rol in het ecosysteem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reguleert knaagdierpopulaties; - voorkomt verspreiding van kadavers en ziekteverwekkers; - bevordert natuurlijke selectie in fauna. <p>Onderzoek laat zien dat het wegschieten van vossen leidt tot verstoring van territoria, hogere jongensterfte en meer zwerfvossen. Het plan werkt averechts en is in strijd met de doelstellingen van de EU-Biodiversiteitsstrategie 2030 en het Natuurpact.</p>
<p>Antwoord Provincie</p> <p><i>De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP stelt geen referentiewaarde of doelpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de</i></p>

bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn.

De aanvullende bestrijdingsmaatregelen zijn tijdelijk en lokaal gericht op het verminderen van de predatiedruk in broedvogelkerngebieden. De afschotcijfers van de voorgaande periode bevestigen dat de provinciale vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de voortzetting van de bestrijding leidt tot ecologische disbalans, het wegvallen van knaagdierregulatie, verstoring van territoria of een toename van zwervossen. Daarnaast vinden de maatregelen plaats in een beperkte periode, waarbij de effectiviteit van tijdstip en periode is overwogen, en dienen zij uitsluitend ter bescherming van kwetsbare broedvogelsoorten. De bestrijding is een proportionele aanvulling op reeds getroffen preventieve maatregelen (zoals rasters en waterbeheer). Hiermee is de bestrijding ecologisch verantwoord en sluit het aan bij de doelstellingen van het Natuurpact en de EU-Biodiversiteitsstrategie, waarin effectief behoud van bedreigde soorten centraal staat.

4. Schending van de zorgplicht en dierenwelzijn

Nachtelijk afschot met geluiddempers veroorzaakt ernstig dierenleed en verhoogt de kans op verwondingen ("cripling"). De bewering dat dit 'humaan beheer' zou zijn is onhoudbaar. De Wet dieren erkent de intrinsieke waarde van dieren — een uitgangspunt dat in dit plan volledig ontbreekt. Werkelijke bescherming betekent dieren en natuurgebieden met rust laten, zeker in en rond Natura 2000-gebieden. Het plan is daarom strijdig met de zorgplicht uit de Omgevingswet, die overheden verplicht schade aan dieren en ecosystemen te voorkomen.

Antwoord Provincie

- **Toetsing aan de Wet dieren**

De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

Artikel 11.28 van het Bal verplicht eenieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt. Daarnaast is middels voorschrift 8 opgenomen dat de gebruiker van de vergunning tevens in het bezit moet zijn van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit. Deze vereist het succesvol afleggen van een erkend examen voor jachtgeweeractiviteiten. Een van de eisen voor dit examen is de aantoonbare kennis van hetgeen een goed jager betaamt (weidelijkheid). Dit houdt onder meer in dat de uitvoerder alle middelen zal aanwenden om het dier niet onnodig te laten lijden.

- **Natura 2000-gebieden**

De omgevingsvergunning en het goedkeuringsbesluit staan geen bestrijdingsmaatregelen toe in Natura 2000-gebieden waar bestrijdingsmaatregelen niet als vergunningsvrije activiteit zijn opgenomen in het Natura 2000-beheerplan. Voor activiteiten in deze gebieden is een omgevingsvergunning Natura 2000-activiteiten benodigd.

5. Niet getoetste alternatieven

Er zijn voldoende niet-dodelijke en ecologisch verantwoorde alternatieven:

- herstel van kruidenrijke graslanden en piasdraszones;
- beperking van kunstmest- en pesticidgebruik;
- uitbreiding van rustgebieden en mozaïekbeheer;
- elektrische afrastering rond kwetsbare broedlocaties.

Deze maatregelen worden gesteund door Vogelbescherming Nederland en zijn succesvol gebleken in projecten zoals het Eempolderproject. De provincie had deze alternatieven eerst moeten onderzoeken voordat tot dodelijk beheer wordt overgegaan.

Antwoord Provincie
<p><i>Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Echter, de inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van groundbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.</i></p> <p><i>In paragraaf 5.1 het: FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke maatregelen een alternatief kunnen bieden. Uit de onderbouwing blijkt dat afrastering reeds in meerdere broedvogelkerngebieden wordt toegepast (zie Bijlage V van het FBP). Hoewel afrastering lokaal effectief kan zijn, is afrastering van volledige gebieden niet haalbaar vanwege substantiële aanleg- en onderhoudskosten en praktische uitvoerbaarheid, zeker in brakwatergebieden. De aanvullende bestrijding met de omgevingsvergunning is daarom een proportionele maatregel die pas wordt ingezet nadat de terreinbeheerder heeft beoordeeld dat de landelijke vrijstelling en de reeds getroffen preventieve maatregelen onvoldoende zijn. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.</i></p>
<p>6. Effect van de wolf op de vossenpopulatie</p> <p>Het ontbreken van de toppredator - de wolf- heeft invloed op de vossenstand. De mogelijke effecten van de (her)vestiging van de wolf worden in het Faunabeheerplan Vos noch in de omgevingsvergunning behandeld. Deze effecten zijn aantoonbaar aanwezig en hadden vooraf moeten worden onderzocht en meegenomen in de besluitvorming.</p>
Antwoord Provincie
<p><i>De wolf heeft zich nog niet gevestigd in provincie Zeeland. Hooguit komen er incidenteel zwervende wolven in beperkte delen van de provincie voor. Deze tijdelijke en beperkte aanwezigheid zal geen substantiële bijdrage leveren aan een daling van de vossenpopulatie in Zeeland.</i></p> <p><i>Daarbij is directe predatie door de wolf op de vos te incidenteel om de populatie te beïnvloeden. Waar wolven en vossen samenleven, profiteren vossen vaak juist van de wolven doordat zij zich voeden met prooiresen. De aanwezigheid van de wolf leidt in de praktijk dus niet tot een regulerend of remmend effect op de vossenstand. Eventuele vestiging van de wolf in Zeeland zal de vossenpopulatie in Zeeland niet structureel negatief beïnvloeden.</i></p>
<p>Conclusie en verzoek</p> <p>Het ontwerpbesluit voor het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 is in strijd met Europese richtlijnen, nationale wetgeving en het voorzorgsbeginsel. Er ontbreekt een ecologische noodzaak, een juridisch kader en een dierenwelzijnstoets. Ik verzoek Gedeputeerde Staten van Zeeland om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het ontwerpbesluit voor het FBP Vos 2026-2031 niet vast te stellen; - de omgevingsvergunning voor uitvoering van dit plan niet te verlenen; - eerst onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de ecologische en ethische gevolgen van vossenbeheer; - de invloed van de wolf op de vossenpopulatie te onderzoeken en mee te nemen in toekomstige besluiten; - te kiezen voor niet-dodelijke, natuurherstellende maatregelen. Een modern faunabeleid hoort gericht te zijn op samenleven met inheemse soorten, niet op hun structurele vervolging.
Antwoord Provincie
<p><i>De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 en/of de omgevingsvergunning.</i></p>

Zienswijze met zaaknummer: 786430
1. <u>Niet nodig</u> : Uit onderzoek blijkt dat de achteruitgang van weidevogels vooral komt door intensieve landbouw, stikstof en minder leefgebied, niet door vossen.
Antwoord Provincie
<i>Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FPB.</i>
2. <u>Slecht voor natuur</u> : De vos is een nuttig dier. Hij houdt muizen in toom en helpt de natuur schoon te houden. Doden van vossen verstoort de balans.
Antwoord Provincie
<i>De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn. De evaluatie van het voorgaande FBP bevestigt dat de vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de bestrijding leidt tot ecologische disbalans of het wegvallen van knaagdierregulatie.</i>
3. <u>Wreed</u> : Nachtelijke jacht veroorzaakt angst, verwondingen en onnodig lijden. De wet verplicht juist om dieren te beschermen.
Antwoord Provincie
<i>Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).</i> <i>Artikel 11.28 van het Bal verplicht eenieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt. Daarnaast is middels voorschrift 8 opgenomen dat de gebruiker van de vergunning tevens in het bezit moet zijn van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit. Deze vereist het succesvol afleggen van een erkend examen voor jachtgeweeractiviteiten. Een van de eisen voor dit examen is de aantoonbare kennis van hetgeen een goed jager betaamt (weidelijkheid). Dit houdt onder meer in dat de uitvoerder alle middelen zal aanwenden om het dier niet onnodig te laten lijden.</i>
4. <u>Er zijn alternatieven</u> : Weidevogels kunnen beter geholpen worden met meer natuur, rustgebieden, kruidenrijk grasland en minder gif en mest.
Antwoord Provincie
<i>Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Echter, de inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FPB.</i>

In paragraaf 5.1 het: FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke maatregelen een alternatief kunnen bieden. Uit de onderbouwing blijkt dat afrastering reeds in meerdere broedvogelkerngebieden wordt toegepast (zie Bijlage V van het FBP). Hoewel afrastering lokaal effectief kan zijn, is afrastering van volledige gebieden niet haalbaar vanwege substantiële aanleg- en onderhoudskosten en praktische uitvoerbaarheid, zeker in brakwatergebieden. De aanvullende bestrijding met de omgevingsvergunning is daarom een proportionele maatregel die pas wordt ingezet nadat de terreinbeheerder heeft beoordeeld dat de landelijke vrijstelling en de reeds getroffen preventieve maatregelen onvoldoende zijn. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

5. Mijn verzoek:

Keur het plan niet goed en geef geen vergunning. Kies voor bescherming en herstel van de natuur, zonder het doden van inheemse dieren.

Antwoord Provincie

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 en/of de omgevingsvergunning.

Zienswijze met zaaknummer: 788443

1. Besluit is in strijd met Europese en nationale regelgeving

De Vogelrichtlijn (2009/147/EG) en Habitatrichtlijn (92/43/EEG) staan ingrijpen in populaties van beschermde soorten slechts toe indien:

1. geen andere bevredigende oplossingen bestaan, en
2. de gunstige staat van instandhouding niet wordt aangetast.

Het Faunabeheerplan Vos voldoet aan geen van beide voorwaarden. Er ontbreekt elk bewijs dat populatiebeheer noodzakelijk is of dat minder ingrijpende maatregelen niet mogelijk zijn.

Daarnaast bevat het plan geen toetsing aan de Wet dieren (art. 1.3 en 2.1) en Omgevingswet (art. 1.10), die de provincie verplichten om onnodig dierenleed te voorkomen en ecologische integriteit te waarborgen.

Antwoord Provincie

- **Geen andere bevredigende oplossingen**

In paragraaf 5.1 het FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke of minder ingrijpende maatregelen een alternatief kunnen bieden. Hierbij zijn afrastering, gegeneraliseerde aversie, ultrasone wildverjagers en aanpassingen in de landschapsindeling overwogen. Uit de onderbouwing blijkt dat deze maatregelen onvoldoende effectief zijn, dan wel niet uitvoerbaar vanwege praktische, ecologische, financiële of juridische beperkingen. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

- **Gunstige staat van instandhouding**

Het FBP bevat een onderbouwing waaruit blijkt dat de vospopulatie in Zeeland een gunstige en stabiele staat van instandhouding heeft. Deze conclusie is getrokken aan de hand van de drie kernparameters die in paragraaf 3.4 worden beschreven:

populatieomvang, verspreidingsgebied en de kwaliteit en omvang van het leefgebied. Hieruit blijkt dat de populatie stabiel is, het verspreidingsgebied volledig benut is en het leefgebied ecologisch geschikt en omvangrijk is.

De resultaten uit de tellingen en monitoringgegevens van de FBP-periode 2020–2025 bevestigen dat de bestrijding die in die periode is uitgevoerd niet heeft geleid tot een verslechtering van de staat van instandhouding.

De voorgenomen maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de lokale predatiedruk op kwetsbare weide- en kustbroedvogels. De activiteiten zijn beperkt tot de periode januari tot en met juni en vinden enkel plaats binnen de afgebakende broedvogelkerngebieden. Door dit periodieke en lokale karakter is het niet aannemelijk dat de maatregelen negatieve effecten zullen hebben op de provinciale populatie op de lange termijn. Hiermee wordt aangetoond dat de vos een levensvatbare en duurzame component

van de natuurlijke habitat in Zeeland blijft, en de gunstige staat van instandhouding voldoende is gemotiveerd.

- *Toetsing aan artikel 1.3 en 2.1 Wet dieren en artikel 1.10 Omgevingswet*
De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Waarbij opgemerkt wordt dat de Omgevingswet geen artikel 1.10 kent. Er is ook geen ander artikelnummer in de Omgevingswet die gaat over dierenleed of ecologische integriteit.

2. Gebrek aan noodzaak en wetenschappelijke onderbouwing

De provincie stelt dat vossen een bedreiging vormen voor weidevogels. Onderzoek van Sovon (1, 2), Planbureau voor de Leefomgeving (3) en Universiteit Wageningen (4) toont echter aan dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouw-intensivering de belangrijkste oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels. Er is geen enkel bewijs dat intensieve bejaging of populatiebeheer van vossen leidt tot herstel van weidevogelpopulaties. Het Faunabeheerplan miskent daarmee de structurele oorzaken en richt zich op symptoom-bestrijding in plaats van natuurherstel. Eerst moet iets gedaan worden aan de hoofdoorzaken van de achteruitgang van de weidevogels zoals inrichting van het landelijk gebied, kwantiteit en kwaliteit van de leefgebieden van de kwetsbare soorten en de recreatiedruk.

Ook is er geen onderzoek gedaan, waaruit blijkt dat de vos werkelijk zo schadelijk voor de weidevogels is als wordt gesteld, bijvoorbeeld een onderzoek naar de maaginhoud van vossen, terwijl de afgelopen jaren voldoende vossen afgeschoten zijn om dergelijk onderzoek te verrichten.

Bovendien, uit de aanvraag blijkt dat vossen in de kerngebieden en Schouwen-Duiveland niet of nauwelijks aanwezig zijn maar het vooral om de wens gaat ervoor te zorgen dat vossen zich niet in deze gebieden gaan vestigen. Dit is echter geen grond op basis waarvan een ontheffing voor aanvullende ingrijpende (verboden) middelen kan worden verleend.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

Hoewel een aantal wetenschappelijke publicaties aangeven dat het effect van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is, betekent dit niet dat predatie verwaarloosbaar is. Gerichte, tijdelijke maatregelen kunnen lokaal bijdrage leveren aan het verbeteren van het nestsucces door de predatiedruk tijdelijk te verlagen. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces.

De voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn aanvullend op de reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals voswerende rasters, optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden (welke per gebied zijn opgenomen in Bijlage V van het FBP). Deze maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de predatiedruk in de kwetsbare broedperiode. De aanvullende bestrijdingsmaatregelen worden pas ingezet na gebiedsgerichte beoordeling of de landelijke vrijstelling voldoende is en is daarmee een proportionele maatregel die bijdraagt aan de lokale bescherming van weide- en kustbroedvogels.

<p>3. Populatiebeheer is niet effectief</p> <p>Vossen verjagen andere vossen uit hun territorium en leven op die manier in een zelfregulerend systeem: als er te veel dieren zijn in relatie tot het voedselaanbod, bestrijden ze elkaar en krijgen minder nakomelingen. Normaal heeft een mannetjesvos drie vrouwtjes, waarvan er jaarlijks maar één drie of vier jongen krijgt. Als de populatie onder druk staat, omdat er intensief op ze gejaagd wordt, krijgen alle vrouwtjes jongen, en ook grotere worpen (6).</p> <p>Uit onderzoek weten we dat het doden van vossen uiteindelijk geen effectieve methode is voor het verlagen van de vossenstand. In Zeeuws-Vlaanderen bijvoorbeeld neemt het aantal vossen jaarlijks toe, ondanks meer dan 300 geschoten vossen per jaar (12).</p>
<p>Antwoord Provincie</p> <p><i>De effectiviteit van de vossenbestrijding is het grootst in de periode van januari tot en met juni, aangezien dit samenvalt met de voortplantingscyclus van de vos en de kwetsbare broedperiode van weide- en kustbroedvogels. Onderzoek bevestigt dat het afschot in de periode tussen eind winter en lente het effectiefst is. In deze periode is het territorium van de vos relatief stabiel en is dispersie minimaal, waardoor leeggekomen territoria minder snel worden opgevuld. Hierdoor ontstaat er een tijdelijk verlaagde predatiedruk. Maatregelen in deze periode zijn essentieel om kuikens de kans te geven vliegvlug te worden en daarmee het broedsucces in de kerngebieden te verbeteren. Op basis van bovenstaande is voldoende aannemelijk gemaakt dat de voorgenomen bestrijding in de periode januari tot en met juni effectief bijdraagt aan de bescherming van weide- en kustbroedvogels in Zeeland.</i></p>
<p>4. Ecologische gevolgen van populatiebeheer</p> <p>De vos is een inheemse sleutelsoort die bijdraagt aan ecologische stabiliteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reguleert knaagdierpopulaties (waaronder veldmuizen die landbouwschade veroorzaken), - voorkomt verspreiding van kadavers en ziektekiemen, - bevordert natuurlijke selectie binnen ecosystemen. <p>Onderzoek (7) wijst uit dat het wegschieten van vossen leidt tot ontregeling van territoria, verhoogde jongensterfte en toename van zwervossen. Het plan is dus contraproductief en druist in tegen de doelstellingen van de EU-Biodiversiteitsstrategie 2030 en het Natuurpact (8).</p>
<p>Antwoord Provincie</p> <p><i>De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP stelt geen referentiewaarde of doelpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn.</i></p> <p><i>De aanvullende bestrijdingsmaatregelen zijn tijdelijk en lokaal gericht op het verminderen van de predatiedruk in broedvogelkerngebieden. De afschotcijfers van de voorgaande periode bevestigen dat de provinciale vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de voortzetting van de bestrijding leidt tot ecologische disbalans, het wegvallen van knaagdierregulatie, verstoring van territoria of een toename van zwervossen. Daarnaast vinden de maatregelen plaats in een beperkte periode, waarbij de effectiviteit van tijdstip en periode is overwogen, en dienen zij uitsluitend ter bescherming van kwetsbare broedvogelsoorten. De bestrijding is een proportionele aanvulling op reeds getroffen preventieve maatregelen (zoals rasters en waterbeheer). Hiermee is de bestrijding ecologisch verantwoord en sluit het aan bij de doelstellingen van het Natuurpact en de EU-Biodiversiteitsstrategie, waarin effectief behoud van bedreigde soorten centraal staat.</i></p>

5. Schending van de zorgplicht en dierenwelzijn

Het doden van vossen met geweren, vaak 's nachts en met geluiddempers, leidt tot ernstig dierenleed en verhoogde kans op verwonding ('crippling'). De claim van 'humaan beheer' is onhoudbaar. Volgens de Wet dieren hebben dieren een intrinsieke waarde, een erkenning die in dit plan volstrekt ontbreekt. Bescherming van fauna betekent met rust laten en Natura2000- en ganzenrustgebieden niet verstoren, dus zeker niet bejagen en helemaal niet 's nachts.

Het voorstel is in strijd met de zorgplicht uit de Omgevingswet, waarin overheden verplicht zijn schade aan dieren en ecosystemen te voorkomen of te beperken.

Antwoord Provincie

- *Toetsing aan de Wet dieren*

De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

Artikel 11.28 van het Bal verplicht eenieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt. Daarnaast is middels voorschrift 8 opgenomen dat de gebruiker van de vergunning tevens in het bezit moet zijn van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit. Deze vereist het succesvol afleggen van een erkend examen voor jachtgeweeractiviteiten. Een van de eisen voor dit examen is de aantoonbare kennis van hetgeen een goed jager betaamt (weidelijkheid). Dit houdt onder meer in dat de uitvoerder alle middelen zal aanwenden om het dier niet onnodig te laten lijden.

- *Natura 2000-gebieden*

De omgevingsvergunning en het goedkeuringsbesluit staan geen bestrijdingsmaatregelen toe in Natura 2000-gebieden waar bestrijdingsmaatregelen niet als vergunningsvrije activiteit zijn opgenomen in het Natura 2000-beheerplan. Voor activiteiten in deze gebieden is een omgevingsvergunning Natura 2000-activiteiten benodigd.

6. Gebruik van kunstlicht en nachtelijke jacht

Het toestaan van nachtelijke jacht met kunstlicht is bijzonder zorgwekkend. Het gebruik van lampen veroorzaakt stress en desoriëntatie bij niet-doelsoorten, waaronder reeën, dassen en vogels. Daarnaast leidt nachtelijke verstoring tot verstoring van broedgedrag en vluchtbewegingen bij nachttactieve fauna. Het is bovendien onmogelijk om in het donker verantwoord onderscheid te maken tussen een vos, een huiskat of andere dieren. Deze methode druist in tegen het voorzorgsbeginsel en de zorgplicht uit de Omgevingswet. Provincie Groningen heeft in 2024 een genomen besluit tot 's nachts schieten van vossen teruggedraaid omdat op geen enkele manier aannemelijk gemaakt is dat het doden van vossen in het holst van de nacht zal leiden tot een verbetering van het broedsucces van weidevogels (9).

Antwoord Provincie

Het goedkeuringsbesluit FBP Vos 2026-2031 en de omgevingsvergunning verlenen geen toestemming voor het gebruik van kunstlicht bij schadebestrijding van de vos. De zienswijzen ten aanzien van stress, desoriëntatie en de onmogelijkheid om onderscheid te maken tussen soorten veroorzaakt door kunstlicht zijn daarmee niet van toepassing.

Uw zienswijze, samen met zienswijzen met zaaknummer 790307 en 789072, heeft geleid tot aanpassing van het besluit. Aan de omgevingsvergunning is het onderstaande voorschrift toegevoegd:

Voorschrift 15. Van de omgevingsvergunning met zaaknummer 763329 mag geen gebruik worden gemaakt in combinatie met de uitvoering van de vossentellingen waarvoor toestemming is gegeven in de omgevingsvergunning met zaaknummer 748343. Tijdens de vossentellingen mag geen afschot plaatsvinden.

7. Ontbrekende toetsing van alternatieven

Er bestaan voldoende niet-dodelijke, ecologisch verantwoorde alternatieven:

- herstel van kruidenrijke graslanden en piasdraszones
- beperking van gebruik van kunstmest en pesticiden
- uitbreiding van rustgebieden en mozaïekbeheer
- inzet van rasters of elektrische afrastering rond kwetsbare broedgebieden

Deze maatregelen worden ondersteund door de Vogelbescherming Nederland (10) en zijn bewezen effectief in projecten zoals het Eempolderproject (Utrecht, 2022). De provincie had deze alternatieven moeten onderzoeken voordat tot dodelijk beheer wordt overgegaan.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Echter, de inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

In paragraaf 5.1 het: FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke maatregelen een alternatief kunnen bieden. Uit de onderbouwing blijkt dat afrastering reeds in meerdere broedvogelkerngebieden wordt toegepast (zie Bijlage V van het FBP). Hoewel afrastering lokaal effectief kan zijn, is afrastering van volledige gebieden niet haalbaar vanwege substantiële aanleg- en onderhoudskosten en praktische uitvoerbaarheid, zeker in brakwatergebieden. De aanvullende bestrijding met de omgevingsvergunning is daarom een proportionele maatregel die pas wordt ingezet nadat de terreinbeheerder heeft beoordeeld dat de landelijke vrijstelling en de reeds getroffen preventieve maatregelen onvoldoende zijn. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn

8. Effecten van (her)introductie van de wolf op de vossenstand

Het ontbreken van de toppredator de wolf in Nederland heeft effect op de vossenpopulatie. Welke effecten de herintroductie van de wolf zal en kan hebben is noch in het beheerplan Vos noch in de omgevingsvergunning vossenbeheer overwogen, waardoor deze onvoldoende onderbouwd/gemotiveerd zijn. Dat deze effecten er zijn is aangetoond (11).

Antwoord Provincie

De wolf heeft zich nog niet gevestigd in provincie Zeeland. Hooguit komen er incidenteel zwervende wolven in beperkte delen van de provincie voor. Deze tijdelijke en beperkte aanwezigheid zal geen substantiële bijdrage leveren aan een daling van de vossenpopulatie in Zeeland.

Daarbij is directe predatie door de wolf op de vos te incidenteel om de populatie te beïnvloeden. Waar wolven en vossen samenleven, profiteren vossen vaak juist van de wolven doordat zij zich voeden met prooiresten. De aanwezigheid van de wolf leidt in de praktijk dus niet tot een regulerend of remmend effect op de vossenstand. Eventuele vestiging van de wolf in Zeeland zal de vossenpopulatie in Zeeland niet structureel negatief beïnvloeden.

Conclusie

Ik verzoek Gedeputeerde Staten van Zeeland daarom om:

- het ontwerpbesluit voor het FBP Vos 2026-2031 niet vast te stellen
- de omgevingsvergunning voor de uitvoer op basis van dit beheerplan niet te verlenen
- eerst onafhankelijk onderzoek te laten verrichten naar de ecologische en ethische gevolgen van vossenbeheer
- de effecten van de wolf op de vossenpopulatie eerst te onderzoeken en mee te nemen in uw besluitvorming

<ul style="list-style-type: none"> • bij de verdere uitvoering te kiezen voor niet-dodelijke, natuurherstellende maatregelen
Antwoord Provincie
<p><i>Uw zienswijze, samen met zienswijzen met zaaknummer 790307 en 789072, heeft geleid tot aanpassing van het besluit. Aan de omgevingsvergunning is het onderstaande voorschrift toegevoegd:</i></p> <p><i>Voorschrift 15. Van de omgevingsvergunning met zaaknummer 763329 mag geen gebruik worden gemaakt in combinatie met de uitvoering van de vossentellingen waarvoor toestemming is gegeven in de omgevingsvergunning met zaaknummer 748343. Tijdens de vossentellingen mag geen afschot plaatsvinden.</i></p>

Zienswijze met zaaknummer: 788474
<p>1. Schieten is niet meer van deze tijd, het is een primitieve manier om te reguleren wat wij. mensen, in onbalans hebben gebracht.</p>
Antwoord Provincie
<p><i>Van de opmerking is kennisgenomen.</i></p> <p>2. <u>Strijd met Europese en nationale regelgeving</u> Er ontbreekt elk bewijs dat populatiebeheer noodzakelijk is of dat minder ingrijpende maatregelen niet mogelijk zijn. Daarnaast bevat het plan geen toetsing aan de Wet dieren (art 1.3 en 2.1) en Omgevingswet (art. 1.10), die de provincie verplichten om onnodig dierenleed te voorkomen en ecologische integriteit te waarborgen.</p>
Antwoord Provincie
<ul style="list-style-type: none"> • Geen andere bevredigende oplossingen <i>In paragraaf 5.1 het FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke of minder ingrijpende maatregelen een alternatief kunnen bieden. Hierbij zijn afrastering, gegeneraliseerde aversie, ultrasone wildverjagers en aanpassingen in de landschapsindeling overwogen. Uit de onderbouwing blijkt dat deze maatregelen onvoldoende effectief zijn, dan wel niet uitvoerbaar vanwege praktische, ecologische, financiële of juridische beperkingen. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.</i> • Gunstige staat van instandhouding <i>Het FBP bevat een onderbouwing waaruit blijkt dat de vospopulatie in Zeeland een gunstige en stabiele staat van instandhouding heeft. Deze conclusie is getrokken aan de hand van de drie kernparameters die in paragraaf 3.4 worden beschreven: populatieomvang, verspreidingsgebied en de kwaliteit en omvang van het leefgebied. Hieruit blijkt dat de populatie stabiel is, het verspreidingsgebied volledig benut is en het leefgebied ecologisch geschikt en omvangrijk is. De resultaten uit de tellingen en monitoringgegevens van de FBP-periode 2020–2025 bevestigen dat de bestrijding die in die periode is uitgevoerd niet heeft geleid tot een verslechtering van de staat van instandhouding.</i> <p><i>De voorgenomen maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de lokale predatiedruk op kwetsbare weide- en kustbroedvogels. De activiteiten zijn beperkt tot de periode januari tot en met juni en vinden enkel plaats binnen de afgebakende broedvogelkerngebieden. Door dit periodieke en lokale karakter is het niet aannemelijk dat de maatregelen negatieve effecten zullen hebben op de provinciale populatie op de lange termijn. Hiermee wordt aangetoond dat de vos een levensvatbare en duurzame component van de natuurlijke habitat in Zeeland blijft, en de gunstige staat van instandhouding voldoende is gemotiveerd.</i></p>

<ul style="list-style-type: none"> • <i>Toetsing aan artikel 1.3 en 2.1 Wet dieren en artikel 1.10 Omgevingswet</i> De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Waarbij opgemerkt wordt dat de Omgevingswet geen artikel 1.10 kent. Er is ook geen ander artikelnummer in de Omgevingswet die gaat over dierenleed of ecologische integriteit.
<p>3. <u>Gebrek aan noodzaak en wetenschappelijke onderbouwing</u></p> <p>De provincie stelt dat vossen een bedreiging vormen voor weidevogels. Onderzoek van Sovon (2015), Planbureau voor de Leefomgeving (2023) en Universiteit Wageningen (Alterra, 2019) toont echter aan dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijkste oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels. Het Faunabeheerplan miskent daarmee de structurele oorzaken en richt zich op symptoombestrijding in plaats van natuurherstel.</p>
<p>Antwoord Provincie</p> <p><i>Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.</i></p> <p><i>De voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn aanvullend op de reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals voswerende rasters, optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden (welke per gebied zijn opgenomen in Bijlage V van het FBP). Deze maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de predatiedruk in de kwetsbare broedperiode. De aanvullende bestrijdingsmaatregelen worden pas ingezet na gebiedsgerichte beoordeling of de landelijke vrijstelling voldoende is en is daarmee een proportionele maatregel die bijdraagt aan de lokale bescherming van weide- en kustbroedvogels.</i></p>
<p>4. <u>Ecologische gevolgen van populatiebeheer</u></p> <p>De vos is een inheemse sleutelsoort die bijdraagt aan ecologische stabiliteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reguleert knaagdierpopulaties (waaronder veldmuizen die landbouwschade veroorzaken), - voorkomt verspreiding van kadavers en ziektekiemen, - bevordert natuurlijke selectie binnen ecosystemen.
<p>Antwoord Provincie</p> <p><i>De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn. De evaluatie van het voorgaande FBP bevestigt dat de vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de bestrijding leidt tot ecologische disbalans of het wegvallen van knaagdierregulatie.</i></p>
<p>5. <u>Schending van de zorgplicht en dierenwelzijn</u></p>

Antwoord Provincie
<p><i>Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).</i></p> <p><i>Artikel 11.28 van het Bal verplicht eenieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt. Daarnaast is middels voorschrift 8 opgenomen dat de gebruiker van de vergunning tevens in het bezit moet zijn van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit. Deze vereist het succesvol afleggen van een erkend examen voor jachtgeweeractiviteiten. Een van de eisen voor dit examen is de aantoonbare kennis van hetgeen een goed jager betaamt (weidelijkheid). Dit houdt onder meer in dat de uitvoerder alle middelen zal aanwenden om het dier niet onnodig te laten lijden.</i></p>
<p>6. Ontbrekende toetsing van alternatieven door de provincie:</p> <p>Er bestaan voldoende niet-dodelijke, ecologisch verantwoorde alternatieven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - herstel van kruidenrijke graslanden en piasdraszones; - beperking van kunstmest en pesticiden; - uitbreiding van rustgebieden en mozaïekbeheer; - inzet van rasters of elektrische afrastering rond kwetsbare broedgebieden
Antwoord Provincie
<p><i>Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Echter, de inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.</i></p> <p><i>In paragraaf 5.1 het: FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke maatregelen een alternatief kunnen bieden. Uit de onderbouwing blijkt dat afrastering reeds in meerdere broedvogelkerngebieden wordt toegepast (zie Bijlage V van het FBP). Hoewel afrastering lokaal effectief kan zijn, is afrastering van volledige gebieden niet haalbaar vanwege substantiële aanleg- en onderhoudskosten en praktische uitvoerbaarheid, zeker in brakwatergebieden. De aanvullende bestrijding met de omgevingsvergunning is daarom een proportionele maatregel die pas wordt ingezet nadat de terreinbeheerder heeft beoordeeld dat de landelijke vrijstelling en de reeds getroffen preventieve maatregelen onvoldoende zijn. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn</i></p>
<p>7. Conclusie en verzoek</p> <p>Het ontwerpbesluit voor het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 is in strijd met Europese richtlijnen, nationale wetgeving en het voorzorgsbeginsel.</p> <p>Er ontbreekt een ecologische noodzaak, een juridische onderbouwing en een dierenwelzijnstoets.</p> <p>Ik verzoek Gedeputeerde Staten van Zeeland daarom om:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het ontwerpbesluit niet vast te stellen, - eerst onafhankelijk onderzoek te laten verrichten naar de ecologische en ethische gevolgen van vossenbeheer, - en bij de verdere uitvoering te kiezen voor niet-dodelijke, natuurherstellende maatregelen.
Antwoord Provincie
<p><i>De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 en/of de omgevingsvergunning.</i></p>

Zienswijze met zaaknummer: 789072**1. Besluit is in strijd met Europese en nationale regelgeving**

De Vogelrichtlijn (2009/147/EG) en Habitatrichtlijn (92/43/EEG) staan ingrijpen in populaties van beschermde soorten slechts toe indien: 1. geen andere bevredigende oplossingen bestaan, en 2. de gunstige staat van instandhouding niet wordt aangetast. Het Faunabeheerplan Vos voldoet aan geen van beide voorwaarden. Er ontbreekt elk bewijs dat populatiebeheer noodzakelijk is of dat minder ingrijpende maatregelen niet mogelijk zijn. Daarnaast bevat het plan geen toetsing aan de Wet dieren (art. 1.3 en 2.1) en Omgevingswet (art. 1.10), die de provincie verplichten om onnodig dierenleed te voorkomen en ecologische integriteit te waarborgen.

Antwoord Provincie

- *Geen andere bevredigende oplossingen*

In paragraaf 5.1 het FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke of minder ingrijpende maatregelen een alternatief kunnen bieden. Hierbij zijn afrastering, gegeneraliseerde aversie, ultrasone wildverjagers en aanpassingen in de landschapsindeling overwogen. Uit de onderbouwing blijkt dat deze maatregelen onvoldoende effectief zijn, dan wel niet uitvoerbaar vanwege praktische, ecologische, financiële of juridische beperkingen. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

- *Gunstige staat van instandhouding*

Het FBP bevat een onderbouwing waaruit blijkt dat de vospopulatie in Zeeland een gunstige en stabiele staat van instandhouding heeft. Deze conclusie is getrokken aan de hand van de drie kernparameters die in paragraaf 3.4 worden beschreven: populatieomvang, verspreidingsgebied en de kwaliteit en omvang van het leefgebied. Hieruit blijkt dat de populatie stabiel is, het verspreidingsgebied volledig benut is en het leefgebied ecologisch geschikt en omvangrijk is.

De resultaten uit de tellingen en monitoringgegevens van de FBP-periode 2020–2025 bevestigen dat de bestrijding die in die periode is uitgevoerd niet heeft geleid tot een verslechtering van de staat van instandhouding.

De voorgenomen maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de lokale predatiedruk op kwetsbare weide- en kustbroedvogels. De activiteiten zijn beperkt tot de periode januari tot en met juni en vinden enkel plaats binnen de afgebakende broedvogelkerngebieden. Door dit periodieke en lokale karakter is het niet aannemelijk dat de maatregelen negatieve effecten zullen hebben op de provinciale populatie op de lange termijn. Hiermee wordt aangetoond dat de vos een levensvatbare en duurzame component van de natuurlijke habitat in Zeeland blijft, en de gunstige staat van instandhouding voldoende is gemotiveerd.

- *Toetsing aan artikel 1.3 en 2.1 Wet dieren en artikel 1.10 Omgevingswet*

De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Waarbij opgemerkt wordt dat de Omgevingswet geen artikel 1.10 kent. Er is ook geen ander artikelnummer in de Omgevingswet die gaat over dierenleed of ecologische integriteit.

2. Gebrek aan noodzaak en wetenschappelijke onderbouwing.

De provincie stelt dat vossen een bedreiging vormen voor weidevogels. Op zich is dit een vreemde constatering omdat gelijktijdig met het omgevingsvergunning een verzoek is ingediend om nachtelijke tellingen van vossen met kunstlicht (lichtbak of warmtebeeldapparatuur) vanaf de openbare weg goed te keuren voor de periode van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2031 (zaaknummer: 748343). Het verzoek om vossen te tellen geeft aan dat nu niet bekend is hoeveel vossen waar rond lopen, of het er teveel zijn en dus een probleem vormen.

Antwoord Provincie

De aanvraag omgevingsvergunning met zaaknummer 748343 voor het tellen van vossen met kunstlicht is geen indicatie dat de aantallen vossen onbekend zijn. Integendeel, de voorgaande verleende ontheffing voor het tellen van vossen heeft het mogelijk gemaakt om tot de populatieaantallen en trend van de vos in Zeeland inzichtelijk te maken. Deze resultaten zijn opgenomen in paragraaf 3.4 'Provinciale ontwikkeling' in het FBP Vos 2026-2031.

De vergunning met zaaknummer 748343 is verleend voor monitoring om kwantitatieve data te verzamelen over de populatieontwikkeling en de effectiviteit van de bestrijdingsmaatregelen. Mede door deze tellingen kan het FBP gedurende de looptijd van 2026-2031 tussentijds geëvalueerd en bijgesteld worden.

Uw zienswijze, samen met zienswijzen met zaaknummer 790307 en 788443, heeft geleid tot aanpassing van het besluit. Aan de omgevingsvergunning is het onderstaande voorschrift toegevoegd:

Voorschrift 15. Van de omgevingsvergunning met zaaknummer 763329 mag geen gebruik worden gemaakt in combinatie met de uitvoering van de vossentellingen waarvoor toestemming is gegeven in de omgevingsvergunning met zaaknummer 748343. Tijdens de vossentellingen mag geen afschot plaatsvinden.

3. Over het grote belang en nut van de vos wordt niets vermeld. Het rapport voelt aan als een zeer eenzijdige benadering van een probleem. De opstellers van het Faunabeheerplan zetten de vos in een kwaad daglicht en beschouwen ze onterecht als hoofdschuldige van de achteruitgang van de weidevogels. In het rapport ontbreekt helder onderzoek waaruit blijkt dat de vos werkelijk zo schadelijk voor de weidevogels is als wordt gesteld, denk hierbij aan onderzoek naar de maaginhoud van afgeschoten of aangereden vossen.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is in de achteruitgang van weide- en kustbroedvogels (paragraaf 5.2). Hoewel een aantal wetenschappelijke publicaties aangeven dat het effect van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is, betekent dit niet dat predatie verwaarloosbaar is. Gerichte, tijdelijke maatregelen kunnen lokaal bijdrage leveren aan het verbeteren van het nestsucces door de predatiedruk tijdelijk te verlagen. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces.

4. Onderzoek van Sovon (2015 en 2020), Planbureau voor de Leefomgeving (2023) en Universiteit Wageningen (Alterra, 2019) toont aan dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering de belangrijkste oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels. Er is geen enkel bewijs dat intensieve bejaging of populatiebeheer van vossen leidt tot herstel van weidevogelpopulaties. Sterker nog, Sovon concludeert dat "de invloed van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is."

Het Faunabeheerplan miskent daarmee de structurele oorzaken en richt zich op symptoombestrijding in plaats van natuurherstel. Eerst moet iets gedaan worden aan de hoofdoorzaken van de achteruitgang van de weidevogels zoals inrichting van het landelijk gebied, kwantiteit en kwaliteit van de leefgebieden van de kwetsbare soorten en de recreatiedruk (Dierenbescherming, 2025).

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het

vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FPB.

De voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn aanvullend op de reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals voswerende rasters, optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden (welke per gebied zijn opgenomen in Bijlage V van het FBP). Deze maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de predatiedruk in de kwetsbare broedperiode. De aanvullende bestrijdingsmaatregelen worden pas ingezet na gebiedsgerichte beoordeling of de landelijke vrijstelling voldoende is en is daarmee een proportionele maatregel die bijdraagt aan de lokale bescherming van weide- en kustbroedvogels.

5. Bovendien, uit de aanvraag blijkt dat vossen in de kerngebieden en Schouwen-Duiveland niet of nauwelijks aanwezig zijn maar het vooral om de wens gaat ervoor te zorgen dat vossen zich niet in deze gebieden gaan vestigen. Dit is echter geen grond op basis waarvan een ontheffing voor aanvullende ingrijpende (verboden) middelen kan worden verleend. Provincie Groningen heeft in 2024 een genomen besluit tot 's nacht schieten van vossen teruggedraaid omdat op geen enkele manier aannemelijk gemaakt is dat het doden van vossen in het holst van de nacht zal leiden tot een verbetering van het broedsucces van weidevogels (Fauna4Life, 2024). Uit onderzoek weten we dat het doden van vossen uiteindelijk geen effectieve methode is voor het verlagen van de vossenstand. In Zeeuws-Vlaanderen bijvoorbeeld neemt het aantal vossen jaarlijks toe, ondanks meer dan 300 geschoten vossen per jaar (Dierenbescherming, 2021).

Antwoord Provincie

Hoewel een aantal wetenschappelijke publicaties aangeven dat het effect van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is, betekent dit niet dat predatie verwaarloosbaar is. Gerichte, tijdelijke maatregelen kunnen lokaal bijdrage leveren aan het verbeteren van het nestsucces door de predatiedruk tijdelijk te verlagen. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces.

6. Ecologische gevolgen van populatiebeheer

De vos speelt een zeer belangrijke rol in het ecosysteem. Het is een alleseter, die naast dierlijke prooien ook bessen en fruit eet. Omdat de vos een toppredator is speelt de vos een uiterst belangrijke rol in het ecosysteem. Vossen proberen hun voedsel zo gemakkelijk mogelijk te vinden. Omdat ze ratten, muizen, konijnen en ganzen en hun eieren en jongen eten, die schade toebrengen aan landbouwgewassen is de vos een partner in het beperken van landbouwschade. Het bejagen van de vos zal een toename van de ganzen populatie veroorzaken en werkt zo contraproductief tav het Faunabeheerplan Ganzen 2026-2031.

Onderzoek (Zoogdiervereniging, 2021) wijst uit dat het wegschieten van vossen leidt tot ontregeling van territoria, verhoogde sterfte van jonge dieren en toename van zwervossen. Het plan is dus contraproductief en druist in tegen de doelstellingen van de EU Biodiversiteitsstrategie 2030 en het Natuurpact (Rijk-Provincies, 2021).

Antwoord Provincie

De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP stelt geen referentiewaarde of doelpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn.

De aanvullende bestrijdingsmaatregelen zijn tijdelijk en lokaal gericht op het verminderen van de predatiedruk in broedvogelkerngebieden. De afschotcijfers van de voorgaande periode bevestigen dat de provinciale vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de voortzetting van de bestrijding leidt tot ecologische disbalans, het wegvallen van knaagdierregulatie, verstoring van territoria of een toename van zwervossen. Daarnaast vinden de maatregelen plaats in een beperkte periode, waarbij de effectiviteit van tijdstip en periode is overwogen, en dienen zij uitsluitend ter bescherming van kwetsbare broedvogelsoorten. De bestrijding is een proportionele aanvulling op reeds getroffen preventieve maatregelen (zoals rasters en waterbeheer). Hiermee is de bestrijding ecologisch verantwoord en sluit het aan bij de doelstellingen van het Natuurpact en de EU-Biodiversiteitsstrategie, waarin effectief behoud van bedreigde soorten centraal staat.

7. Schending van de zorgplicht en dierenwelzijn

Het doden van vossen met geweren, vaak 's nachts en met geluiddempers, leidt tot ernstig dierenleed en verhoogde kans op verwonding ('crippling'). De claim van 'humaan beheer' is onhoudbaar. Volgens de Wet dieren hebben dieren een intrinsieke waarde – een erkenning die in dit plan volstrekt ontbreekt. Bescherming van fauna betekent met rust laten en Natura2000- en ganzenrustgebieden niet verstoren, dus zeker niet bejagen en helemaal niet 's nachts. Het voorstel is in strijd met de zorgplicht uit de Omgevingswet, waarin overheden verplicht zijn schade aan dieren en ecosystemen te voorkomen of te beperken.

Antwoord Provincie

- *Toetsing aan de Wet dieren*

De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

Artikel 11.28 van het Bal verplicht eenieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt. Daarnaast is middels voorschrift 8 opgenomen dat de gebruiker van de vergunning tevens in het bezit moet zijn van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit. Deze vereist het succesvol afleggen van een erkend examen voor jachtgeweeractiviteiten. Een van de eisen voor dit examen is de aantoonbare kennis van hetgeen een goed jager betaamt (weidelijkheid). Dit houdt onder meer in dat de uitvoerder alle middelen zal aanwenden om het dier niet onnodig te laten lijden.

- *Natura 2000-gebieden*

De omgevingsvergunning en het goedkeuringsbesluit staan geen bestrijdingsmaatregelen toe in Natura 2000-gebieden waar bestrijdingsmaatregelen niet als vergunningsvrije activiteit zijn opgenomen in het Natura 2000-beheerplan. Voor activiteiten in deze gebieden is een omgevingsvergunning Natura 2000-activiteiten benodigd.

8. Ontbrekende toetsing van alternatieven

Er bestaan voldoende niet-dodelijke, ecologisch verantwoorde alternatieven:

- herstel van kruidenrijke graslanden en plasdraszones
- beperking van gebruik van kunstmest en pesticiden
- uitbreiding van rustgebieden en mozaïekbeheer
- inzet van rasters of elektrische afrastering rond kwetsbare broedgebieden

Deze maatregelen worden ondersteund door de Vogelbescherming Nederland (2024) en zijn bewezen effectief in projecten zoals het Eempolderproject (Utrecht, 2022). De provincie had deze alternatieven moeten onderzoeken voordat tot dodelijk beheer wordt overgegaan.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Echter, de inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten

van habitat van groundbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FPB.

In paragraaf 5.1 het: FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke maatregelen een alternatief kunnen bieden. Uit de onderbouwing blijkt dat afrastering reeds in meerdere broedvogelkerngebieden wordt toegepast (zie Bijlage V van het FBP). Hoewel afrastering lokaal effectief kan zijn, is afrastering van volledige gebieden niet haalbaar vanwege substantiële aanleg- en onderhoudskosten en praktische uitvoerbaarheid, zeker in brakwatergebieden. De aanvullende bestrijding met de omgevingsvergunning is daarom een proportionele maatregel die pas wordt ingezet nadat de terreinbeheerder heeft beoordeeld dat de landelijke vrijstelling en de reeds getroffen preventieve maatregelen onvoldoende zijn. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

9. Conclusie en verzoek

Het ontwerpbesluit voor het Faunabeheerplan Vos 2026–2031 is in strijd met Europese richtlijnen, nationale wetgeving en het voorzorgsbeginsel. Er ontbreekt een ecologische noodzaak, een juridische onderbouwing en een dierenwelzijnstoets. Ik verzoek Gedeputeerde Staten van Zeeland daarom om:

- het ontwerpbesluit voor het FBP Vos 2026-2031 niet vast te stellen
- de omgevingsvergunning voor de uitvoer op basis van dit beheerplan niet te verlenen
- eerst onafhankelijk onderzoek te laten verrichten naar de ecologische en ethische gevolgen van vossenbeheer
- bij de verdere uitvoering te kiezen voor niet-dodelijke, natuurherstellende maatregelen

Een modern faunabeleid hoort uit te gaan van samenleven met inheemse soorten, niet van hun structurele vervolging.

Antwoord Provincie

Uw zienswijze, samen met zienswijzen met zaaknummer 790307 en 788443, heeft geleid tot aanpassing van het besluit. Aan de omgevingsvergunning is het onderstaande voorschrift toegevoegd:

Voorschrift 15. Van de omgevingsvergunning met zaaknummer 763329 mag geen gebruik worden gemaakt in combinatie met de uitvoering van de vossentellingen waarvoor toestemming is gegeven in de omgevingsvergunning met zaaknummer 748343. Tijdens de vossentellingen mag geen afschot plaatsvinden.

Zienswijze met zaaknummer: 790264

1. Europese en nationale regelgeving

De Vogelrichtlijn (2009/147/EG) en Habitatrichtlijn (92/43/EEG) staan ingrijpen in populaties van beschermde soorten slechts toe indien:

1. Geen andere bevredigende oplossingen bestaan, en
2. De gunstige staat van instandhouding niet wordt aangetast.

Het huidige Faunabeheerplan Vos voldoet niet aan deze voorwaarden.

Er is geen bewijs dat het beheren van de populatie noodzakelijk is of dat minder ingrijpende maatregelen niet mogelijk zijn.

Het huidige plan bevat geen toetsing aan de Wet dieren (art. 1.3 en 2.1) en Omgevingswet (art. 1.10), in deze artikelen is een verplichting voor de provincie opgenomen om onnodig dierenleed te voorkomen en ecologische integriteit te waarborgen.

Antwoord Provincie

- *Geen andere bevredigende oplossingen*

In paragraaf 5.1 het FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke of minder ingrijpende maatregelen een alternatief kunnen bieden. Hierbij zijn afrastering, gegeneraliseerde

aversie, ultrasone wildverjagers en aanpassingen in de landschapsindeling overwogen. Uit de onderbouwing blijkt dat deze maatregelen onvoldoende effectief zijn, dan wel niet uitvoerbaar vanwege praktische, ecologische, financiële of juridische beperkingen. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

- **Gunstige staat van instandhouding**

Het FBP bevat een onderbouwing waaruit blijkt dat de vospopulatie in Zeeland een gunstige en stabiele staat van instandhouding heeft. Deze conclusie is getrokken aan de hand van de drie kernparameters die in paragraaf 3.4 worden beschreven:

populatieomvang, verspreidingsgebied en de kwaliteit en omvang van het leefgebied.

Hieruit blijkt dat de populatie stabiel is, het verspreidingsgebied volledig benut is en het leefgebied ecologisch geschikt en omvangrijk is.

De resultaten uit de tellingen en monitoringgegevens van de FBP-periode 2020–2025 bevestigen dat de bestrijding die in die periode is uitgevoerd niet heeft geleid tot een verslechtering van de staat van instandhouding.

De voorgenomen maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de lokale predatiedruk op kwetsbare weide- en kustbroedvogels. De activiteiten zijn beperkt tot de periode januari tot en met juni en vinden enkel plaats binnen de afgebakende broedvogelkerngebieden. Door dit periodieke en lokale karakter is het niet aannemelijk dat de maatregelen negatieve effecten zullen hebben op de provinciale populatie op de lange termijn. Hiermee wordt aangetoond dat de vos een levensvatbare en duurzame component van de natuurlijke habitat in Zeeland blijft, en de gunstige staat van instandhouding voldoende is gemotiveerd.

- **Toetsing aan artikel 1.3 en 2.1 Wet dieren en artikel 1.10 Omgevingswet**

De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Waarbij opgemerkt wordt dat de Omgevingswet geen artikel 1.10 kent. Er is ook geen ander artikelnummer in de Omgevingswet die gaat over dierenleed of ecologische integriteit.

2. De provincie stelt dat vossen een bedreiging vormen voor weidevogels. Uit onderzoek van Sovon (2015), het Planbureau voor de Leefomgeving (2023) en Wageningen University & Research (Alterra, 2019) blijkt echter dat juist factoren zoals verlies van leefgebied, stikstofdepositie en intensieve landbouw de belangrijkste oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels.

Er is geen bewijs dat intensieve bejaging of populatiebeheer van vossen leidt tot herstel van deze vogelpopulaties. De conclusie van het onderzoek blijkt onder andere dat “de invloed van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is.”

Met het huidige plan worden geen van de structurele oorzaken aangepakt, en wordt ook geen lange-termijnplan opgenomen om hier iets aan te doen. Het probleem wordt dus niet effectief bestreden, er is enkel sprake van het bestrijden van symptomen.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2).

Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

Hoewel een aantal wetenschappelijke publicaties aangeven dat het effect van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is, betekent dit niet dat predatie verwaarloosbaar is. Gerichte, tijdelijke maatregelen kunnen lokaal bijdrage leveren aan het verbeteren van het nestsucces door de predatiedruk tijdelijk te verlagen. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces.

De voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn aanvullend op de reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals voswerende rasters, optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden (welke per gebied zijn opgenomen in Bijlage V van het FBP). Deze maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de predatiedruk in de kwetsbare broedperiode. De aanvullende bestrijdingsmaatregelen worden pas ingezet na gebiedsgerichte beoordeling of de landelijke vrijstelling voldoende is en is daarmee een proportionele maatregel die bijdraagt aan de lokale bescherming van weide- en kustbroedvogels.

3. Ecologische gevolgen

De vos is een inheems in Zeeland en vormt een belangrijke schakel in het ecosysteem door:

- Het reguleren van knaagdierpopulaties (waaronder veldmuizen die landbouwschade veroorzaken),
- Het opruimen van kadavers en voorkomen van verspreiding van ziektekiemen,
- Het zorgen voor natuurlijke selectie binnen het ecosysteem.

Onderzoek van de Zoogdiervereniging (2021) toont aan dat het wegschieten van vossen leidt tot verstoring van territoria, verhoogde sterfte van jongen en een toename van zwervossen. Het voorgestelde beheer zal het probleem dus mogelijk verergeren nieuwe problemen met zich meebrengen, en staat bovendien haaks op de doelstellingen van de EU-Biodiversiteitsstrategie 2030 en het Natuurpact (Rijk-Provincies, 2021).

Antwoord Provincie

De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP stelt geen referentiewaarde of doelpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn.

De aanvullende bestrijdingsmaatregelen zijn tijdelijk en lokaal gericht op het verminderen van de predatiedruk in broedvogelkerngebieden. De afschotcijfers van de voorgaande periode bevestigen dat de provinciale vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de voortzetting van de bestrijding leidt tot ecologische disbalans, het wegvallen van knaagdierregulatie, verstoring van territoria of een toename van zwervossen. Daarnaast vinden de maatregelen plaats in een beperkte periode, waarbij de effectiviteit van tijdstip en periode is overwogen, en dienen zij uitsluitend ter bescherming van kwetsbare broedvogelsoorten. De bestrijding is een proportionele aanvulling op reeds getroffen preventieve maatregelen (zoals rasters en waterbeheer). Hiermee is de bestrijding ecologisch verantwoord en sluit het aan bij de doelstellingen van het Natuurpact en de EU-Biodiversiteitsstrategie, waarin effectief behoud van bedreigde soorten centraal staat.

4. Zorgplicht en dierenwelzijn

Het doden van vossen met geweren, vaak 's nachts en met geluiddempers, veroorzaakt ernstig dierenleed en vergroot de kans op verwondingen. De bewering dat dit 'humaan beheer' zou zijn, is daarmee onjuist. Het voorstel schendt de zorgplicht uit de Omgevingswet, die overheden verplicht schade aan dieren en ecosystemen te voorkomen

ofte beperken. Het plan negeert daarnaast volledig het principe dat dieren een intrinsieke waarde hebben, zoals beschreven in de Wet dieren (Artikel 1.3.)

Antwoord Provincie

- *Toetsing aan de Wet dieren*

De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

Artikel 11.28 van het Bal verplicht eenieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt. Daarnaast is middels voorschrift 8 opgenomen dat de gebruiker van de vergunning tevens in het bezit moet zijn van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit. Deze vereist het succesvol afleggen van een erkend examen voor jachtgeweeractiviteiten. Een van de eisen voor dit examen is de aantoonbare kennis van hetgeen een goed jager betaamt (weidelijkheid). Dit houdt onder meer in dat de uitvoerder alle middelen zal aanwenden om het dier niet onnodig te laten lijden.

5. Niet onderzochte alternatieven

Er zijn voldoende niet-dodelijke, ecologisch verantwoorde maatregelen beschikbaar, zoals:

- Het herstellen van kruidenrijke graslanden en piasdraszones
- Beperken van gebruik van kunstmest en pesticiden,
- De uitbreiding van rustgebieden en mozaïekbeheer,
- Het in inzetten van rasters of elektrische afrastering rond kwetsbare broedgebieden.

Deze oplossingen worden ondersteund door Vogelbescherming Nederland (2024) en zijn bewezen effectief in projecten zoals het Eempolderproject (Utrecht, 2022). Deze alternatieven zijn nog niet onderzocht door de provincie, gezien het potentieel van deze oplossingen op lange termijn, én de natuurvriendelijke aard hiervan genieten deze de voorkeur.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Echter, de inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

In paragraaf 5.1 het: FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke maatregelen een alternatief kunnen bieden. Uit de onderbouwing blijkt dat afrastering reeds in meerdere broedvogelkerngebieden wordt toegepast (zie Bijlage V van het FBP). Hoewel afrastering lokaal effectief kan zijn, is afrastering van volledige gebieden niet haalbaar vanwege substantiële aanleg- en onderhoudskosten en praktische uitvoerbaarheid, zeker in brakwatergebieden. De aanvullende bestrijding met de omgevingsvergunning is daarom een proportionele maatregel die pas wordt ingezet nadat de terreinbeheerder heeft beoordeeld dat de landelijke vrijstelling en de reeds getroffen preventieve maatregelen onvoldoende zijn. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

6. Samenvatting en verzoek

Het ontwerpbesluit voor het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 roept serieuze zorgen op, omdat het niet aansluit bij Europese richtlijnen, nationale wetgeving en het voorzorgsbeginsel. Op dit moment ontbreekt een overtuigende ecologische noodzaak, een solide juridische onderbouwing en een toetsing op dierenwelzijn.

Daarom verzoek ik Gedeputeerde Staten van Zeeland vriendelijk om:

- het ontwerpbesluit in deze vorm niet vast te stellen;
- eerst onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar de ecologische en ethische gevolgen van vossenbeheer;
- en bij verdere uitvoering te kiezen voor niet-dodelijke, natuurherstellende maatregelen die bijdragen aan een duurzaam evenwicht.

Een toekomstbestendig faunabeleid zou moeten uitgaan van samenleven met inheemse soorten, in plaats van structurele bestrijding daarvan.

Antwoord Provincie

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 en/of de omgevingsvergunning.

Zienswijze met zaaknummer: 790268

1. Hoewel de bescherming van weidevogels en landbouwgewassen als uitgangspunt wordt genoemd, ontbreekt in het plan een overtuigend bewijs dat deze ingrepen noodzakelijk zijn of op de lange termijn effectief zullen blijken.

Het voorstel lijkt in sterke mate te focussen op symptoombestrijding, zonder voldoende aandacht voor de structurele oorzaken van achteruitgang van weidevogels, zoals het verlies van leefgebied, stikstofdepositie en intensieve landbouwpraktijken. Onderzoeken van Sovon Vogelonderzoek Nederland (2015), het Planbureau voor de Leefomgeving (2023) en Alterra Wageningen UR (2019) laten zien dat predatie door vossen slechts een beperkt en vaak tijdelijk effect heeft op populatieniveau. Het plan negeert deze wetenschappelijke inzichten en zet in op grootschalig doden van een inheemse soort, in plaats van op herstel van het ecosysteem en het bevorderen van natuurlijke evenwichten.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

Hoewel een aantal wetenschappelijke publicaties aangeven dat het effect van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is, betekent dit niet dat predatie verwaarloosbaar is. Gerichte, tijdelijke maatregelen kunnen lokaal bijdrage leveren aan het verbeteren van het nestsucces door de predatiedruk tijdelijk te verlagen. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces. De voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn aanvullend op de reeds getroffen preventieve maatregelen, zoals voswerende rasters, optimalisatie van begrazingsbeheer, waterhuishouding en het aanleggen van broedeilanden (welke per gebied zijn opgenomen in Bijlage V van het FBP). Deze maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de predatiedruk in de kwetsbare broedperiode. De aanvullende bestrijdingsmaatregelen worden pas ingezet na gebiedsgerichte beoordeling of de landelijke vrijstelling voldoende is en is daarmee een proportionele maatregel die bijdraagt aan de lokale bescherming van weide- en kustbroedvogels.

2. De ecologische rol van de vos kan nauwelijks worden overschat. Als sleutelsoort reguleert de vos knaagdierpopulaties, voorkomt hij de verspreiding van kadavers en ziektekiemen, en draagt hij bij aan natuurlijke selectie binnen het ecosysteem. Studies van de Zoogdierverseniging (2021) en KU Leuven (2020) tonen aan dat het willekeurig reduceren van vospopulaties leidt tot ontregeling van territoria, verhoogde jongen sterfte en een toename van zwervossen. Dergelijke effecten ondermijnen niet alleen de doelen van

het plan zelf, maar staan ook haaks op de Europese Biodiversiteitsstrategie 2030 en het Natuurpact tussen Rijk en provincies (2021).

Antwoord Provincie

De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP stelt geen referentiewaarde of doelpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn.

De aanvullende bestrijdingsmaatregelen zijn tijdelijk en lokaal gericht op het verminderen van de predatiedruk in broedvogelkerngebieden. De afschotcijfers van de voorgaande periode bevestigen dat de provinciale vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de voortzetting van de bestrijding leidt tot ecologische disbalans, het wegvallen van knaagdierregulatie, verstoring van territoria of een toename van zwervossen. Daarnaast vinden de maatregelen plaats in een beperkte periode, waarbij de effectiviteit van tijdstip en periode is overwogen, en dienen zij uitsluitend ter bescherming van kwetsbare broedvogelsoorten. De bestrijding is een proportionele aanvulling op reeds getroffen preventieve maatregelen (zoals rasters en waterbeheer). Hiermee is de bestrijding ecologisch verantwoord en sluit het aan bij de doelstellingen van het Natuurpact en de EU-Biodiversiteitsstrategie, waarin effectief behoud van bedreigde soorten centraal staat.

3. Daarnaast roept de manier waarop het plan invulling geeft aan dierenwelzijn grote vragen op. Nachtelijke jacht met geweren en geluiddempers veroorzaakt aantoonbaar stress en een verhoogd risico op verwondingen bij vossen, ook wel bekend als 'crippling'. De claim dat dit 'humaan beheer' zou zijn, lijkt daarmee niet houdbaar. De Wet dieren erkent de intrinsieke waarde van dieren en verplicht tot het voorkomen van onnodig leed, terwijl de Omgevingswet de zorgplicht voor natuurlijke systemen onderstreept. Het plan lijkt deze wettelijke kaders onvoldoende te respecteren.

Antwoord Provincie

- *Toetsing aan de Wet dieren*

De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).

Artikel 11.28 van het Bal verplicht eenieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt. Daarnaast is middels voorschrift 8 opgenomen dat de gebruiker van de vergunning tevens in het bezit moet zijn van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit. Deze vereist het succesvol afleggen van een erkend examen voor jachtgeweeractiviteiten. Een van de eisen voor dit examen is de aantoonbare kennis van hetgeen een goed jager betaamt (weidelijkheid). Dit houdt onder meer in dat de uitvoerder alle middelen zal aanwenden om het dier niet onnodig te laten lijden.

4. Wat nog zorgwekkender is, is dat het plan nauwelijks alternatieve strategieën onderzoekt of toepast. Er zijn effectieve, niet-dodelijke oplossingen beschikbaar, zoals het herstellen van kruidenrijke graslanden en plasdrasgebieden, het beperken van kunstmest en pesticiden, het uitbreiden van rustgebieden en mozaïekbeheer, en het plaatsen van tijdelijke afrasteringen rond kwetsbare broedgebieden. Projecten zoals het Eempolderproject in Utrecht (2022) tonen aan dat dergelijke maatregelen zowel ecologisch verantwoord als succesvol zijn in het beschermen van weidevogels. Vogelbescherming

Nederland (2024) benadrukt eveneens dat natuurherstel begint bij het verbeteren van leefgebied, niet bij het reduceren van predatoren.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Echter, de inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van groundbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

In paragraaf 5.1 het: FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke maatregelen een alternatief kunnen bieden. Uit de onderbouwing blijkt dat afrastering reeds in meerdere broedvogelkerngebieden wordt toegepast (zie Bijlage V van het FBP). Hoewel afrastering lokaal effectief kan zijn, is afrastering van volledige gebieden niet haalbaar vanwege substantiële aanleg- en onderhoudskosten en praktische uitvoerbaarheid, zeker in brakwatergebieden. De aanvullende bestrijding met de omgevingsvergunning is daarom een proportionele maatregel die pas wordt ingezet nadat de terreinbeheerder heeft beoordeeld dat de landelijke vrijstelling en de reeds getroffen preventieve maatregelen onvoldoende zijn. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

5. Gelet op bovenstaande overwegingen verzoek ik u het ontwerpbesluit niet in de huidige vorm vast te stellen. Het verdient de voorkeur eerst onafhankelijk ecologisch en ethisch onderzoek uit te voeren om de gevolgen van vossenbeheer volledig in kaart te brengen. Daarbij dient de nadruk te liggen op maatregelen die het ecosysteem herstellen, dierenwelzijn waarborgen en de natuurlijke balans ondersteunen. Alleen op deze wijze kan een modern, toekomstbestendig en juridisch houdbaar faunabeleid in Zeeland worden gerealiseerd, dat uitgaat van samenleven met inheemse soorten in plaats van hun structurele vervolging.

Antwoord Provincie

De zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van het goedkeuringsbesluit van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 en/of de omgevingsvergunning.

Zienswijze met zaaknummer: 790307

1. Juridisch kader en strijdigheid met Europese regelgeving

Volgens de Europese Vogelrichtlijn (2009/147/EG) en Habitatrichtlijn (92/43/EEG) mag ingrijpen in populaties van beschermde soorten alleen gebeuren wanneer er een andere bevredigende oplossingen bestaan en de gunstige staat van instandhouding niet wordt aangetast. In het Faunabeheerplan Vos lees ik geen onderbouwing die aantoont dat hieraan wordt voldaan. De provincie beroept zich op schade aan weidevogels, maar levert geen onafhankelijk bewijs dat de vos hiervoor primair verantwoordelijk is.

Antwoord Provincie

- **Geen andere bevredigende oplossingen**

In paragraaf 5.1 het FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke of minder ingrijpende maatregelen een alternatief kunnen bieden. Hierbij zijn afrastering, gegeneraliseerde aversie, ultrasone wildverjagers en aanpassingen in de landschapsindeling overwogen. Uit de onderbouwing blijkt dat deze maatregelen onvoldoende effectief zijn, dan wel niet uitvoerbaar vanwege praktische, ecologische, financiële of juridische beperkingen. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

- **Gunstige staat van instandhouding**

Het FBP bevat een onderbouwing waaruit blijkt dat de vospopulatie in Zeeland een gunstige en stabiele staat van instandhouding heeft. Deze conclusie is getrokken aan de hand van de drie kernparameters die in paragraaf 3.4 worden beschreven:

populatieomvang, verspreidingsgebied en de kwaliteit en omvang van het leefgebied. Hieruit blijkt dat de populatie stabiel is, het verspreidingsgebied volledig benut is en het leefgebied ecologisch geschikt en omvangrijk is. De resultaten uit de tellingen en monitoringgegevens van de FBP-periode 2020–2025 bevestigen dat de bestrijding die in die periode is uitgevoerd niet heeft geleid tot een verslechtering van de staat van instandhouding.

De voorgenomen maatregelen zijn gericht op het tijdelijk verlagen van de lokale predatiedruk op kwetsbare weide- en kustbroedvogels. De activiteiten zijn beperkt tot de periode januari tot en met juni en vinden enkel plaats binnen de afgebakende broedvogelkerngebieden. Door dit periodieke en lokale karakter is het niet aannemelijk dat de maatregelen negatieve effecten zullen hebben op de provinciale populatie op de lange termijn. Hiermee wordt aangetoond dat de vos een levensvatbare en duurzame component van de natuurlijke habitat in Zeeland blijft, en de gunstige staat van instandhouding voldoende is gemotiveerd.

2. Noodzaak van populatiebeheer ontbreekt

De onderbouwing van het Faunabeheerplan gaat uit van de aanname dat de vossenpopulatie 'te groot' is en schade veroorzaakt aan weidevogels. Er is echter geen wetenschappelijk bewijs dat intensieve bejaging de stand van weidevogels daadwerkelijk verbetert. Onderzoek wijst juist aan dat habitatverlies, stikstof en landbouwintensivering de voornaamste oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels. Beheer van vossen lost die structurele problemen niet op.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weide- en kustvogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Landschapsverbetering of optimalisatie van biotopen kan niet worden beschouwd als een andere bevredigende oplossing voor predatiebestrijding, omdat deze gericht zijn op habitatverbetering van grondbroeders en niet op de directe bescherming tegen de vos. De inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

Hoewel een aantal wetenschappelijke publicaties aangeven dat het effect van predatie op populatieniveau beperkt en vaak tijdelijk is, betekent dit niet dat predatie verwaarloosbaar is. Gerichte, tijdelijke maatregelen kunnen lokaal bijdrage leveren aan het verbeteren van het nestsucces door de predatiedruk tijdelijk te verlagen. Onderzoek uit de provincie Utrecht bevestigt dat het wegvallen van vossenbestrijding direct leidt tot een significante afname van het nestsucces.

3. De vos vervult een essentiële ecologische rol

De vos vervult juist een essentiële rol als inheemse predator die bijdraagt aan de ecologische balans door het reguleren van knaagdieren en het opruimen van kadavers. Een gezonde vosstand helpt bijvoorbeeld bij het beperken van muizenplagen, die jaarlijks grote schade aan landbouwgewassen veroorzaken. Het verkleinen van de populatie vossen kan leiden tot ontregeling van territoria, verhoogde jongensterfte en meer verspreiding van ziekten. Ecologisch gezien is dit plan dus contraproductief.

Antwoord Provincie

De ecologische functie van de vos als predator wordt in het FBP (paragraaf 5.2.1) erkend. Echter, de voorgenomen bestrijdingsmaatregelen zijn gericht op het verminderen van de predatiedruk. Het FBP stelt geen referentiewaarde of doelpopulatie voor de vos in, maar waarborgt dat de vos in een gunstige staat van instandhouding blijft. Het doel van de bestrijding is dat de dichtheid van vossen niet significant toeneemt ter bescherming van weide- en kustbroedvogels. De bovengrens van 0,15 vossen per 100 hectare fungeert hierbij als een evaluatiemaatstaf voor succesvolle bestrijding en wijst op een stabiele vossenpopulatie. Hiermee wordt aangetoond dat de bestrijding niet gericht is op het

reduceren van de vossenpopulatie en aannemelijk gemaakt dat ongewenste ecologische effecten niet van toepassing zijn.

De aanvullende bestrijdingsmaatregelen zijn tijdelijk en lokaal gericht op het verminderen van de predatiedruk in broedvogelkerngebieden. De afschotcijfers van de voorgaande periode bevestigen dat de provinciale vossenstand in Zeeland stabiel en levensvatbaar is gebleven. Het is niet aannemelijk dat de voortzetting van de bestrijding leidt tot ecologische disbalans, het wegvallen van knaagdierregulatie, verstoring van territoria of een toename van zwervossen.

4. Schending van de zorgplicht en de Wet dieren

De provincie heeft een wettelijke zorgplicht op grond van artikel 1.10 van de Omgevingswet en de Wet dieren om onnodig lijden te voorkomen. Het doden van vossen - vaak tijdens de nacht, met kunstlicht en geluiddempers - leidt tot groot dierenleed en een hoog risico op verwonding ('crippling'). De bewering dat dit 'humaan beheer' betreft, mist feitelijke basis. De Wet dieren stelt expliciet dat dieren intrinsieke waarde hebben; deze waarde wordt met dit plan genegeerd

Antwoord Provincie

- *Toetsing aan de Wet dieren*

De Wet dieren maakt geen onderdeel uit van het wettelijk toetsingskader van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteiten. Een omgevingsvergunning voor flora- en fauna-activiteiten dient getoetst te worden aan de relevante artikelen in het onderdeel flora- en fauna-activiteiten van de Omgevingswet, het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). Waarbij opgemerkt wordt dat de Omgevingswet geen artikel 1.10 kent. Er is ook geen ander artikelnummer in de Omgevingswet die gaat over dierenleed of ecologische integriteit.

Artikel 11.28 van het Bal verplicht eenieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt. Daarnaast is middels voorschrift 8 opgenomen dat de gebruiker van de vergunning tevens in het bezit moet zijn van een omgevingsvergunning jachtgeweeractiviteit. Deze vereist het succesvol afleggen van een erkend examen voor jachtgeweeractiviteiten. Een van de eisen voor dit examen is de aantoonbare kennis van hetgeen een goed jager betaamt (weidelijkheid). Dit houdt onder meer in dat de uitvoerder alle middelen zal aanwenden om het dier niet onnodig te laten lijden.

5. Gebruik van kunstlicht en nachtelijke jacht

Het toestaan van nachtelijke tellingen en jacht met kunstlicht (zaaknummer 748343) is bijzonder zorgwekkend. Het gebruik van lampen of warmtebeeldapparatuur veroorzaakt stress en desoriëntatie bij niet-doelsoorten, waaronder reeën, dassen en vogels. Daarnaast leidt nachtelijk jacht tot verstoring van broedgegedrag en vluchtbewegingen bij nachtactieve fauna. Het is bovendien onmogelijk om in het donker verantwoord onderscheid te maken tussen een vos, een huiskat of andere dieren. Deze methode druist in tegen het voorzorgsbeginsel en de zorgplicht uit de Omgevingswet.

Antwoord Provincie

Het goedkeuringsbesluit FBP Vos 2026-2031 en de omgevingsvergunning verlenen geen toestemming voor het gebruik van kunstlicht bij schadebestrijding van de vos. De zienswijze ten aanzien van stress, desoriëntatie en de onmogelijkheid om onderscheid te maken tussen soorten veroorzaakt door kunstlicht zijn daarmee niet van toepassing.

Uw zienswijze, samen met zienswijzen met zaaknummer 789072 en 788443, heeft geleid tot aanpassing van het besluit. Aan de omgevingsvergunning is het onderstaande voorschrift toegevoegd:

Voorschrift 15. Van de omgevingsvergunning met zaaknummer 763329 mag geen gebruik worden gemaakt in combinatie met de uitvoering van de vossentellingen waarvoor toestemming is gegeven in de omgevingsvergunning met zaaknummer 748343. Tijdens de vossentellingen mag geen afschot plaatsvinden.

6. Beschikbare alternatieven

Er bestaan voldoende niet-dodelijke en effectievere alternatieven om schade aan weidevogels te beperken. Voorbeelden zijn het verbeteren van leefgebied, het herstellen van kruidenrijke graslanden, extensivering van landbouw, en het instellen van rustzones voor weidevogels. Deze maatregelen pakken de werkelijke oorzaken aan en dragen bij aan biodiversiteitsherstel. De provincie hoort zich te richten op preventie en natuurherstel in plaats van op symptoombestrijding via afschot.

Antwoord Provincie

Het FBP erkent dat verlies van leefgebied, stikstofdepositie en landbouwintensivering belangrijke oorzaken zijn van de achteruitgang van weidevogels en dat predatie door de vos slechts één van de beïnvloedende factoren is (paragraaf 5.2). Echter, de inrichting en het gebruik van het landelijke gebied zijn onderwerp van politieke keuzes. Het vergroten van habitat van grondbroeders is dus een politieke keuze. Deze politieke keuze vormt geen onderdeel van het toetsingskader bij het oordelen van de omgevingsvergunningaanvraag en het FBP.

In paragraaf 5.1 het: FBP wordt gemotiveerd of niet-dodelijke maatregelen een alternatief kunnen bieden. Uit de onderbouwing blijkt dat afrastering reeds in meerdere broedvogelkerngebieden wordt toegepast (zie Bijlage V van het FBP). Hoewel afrastering lokaal effectief kan zijn, is afrastering van volledige gebieden niet haalbaar vanwege substantiële aanleg- en onderhoudskosten en praktische uitvoerbaarheid, zeker in brakwatergebieden. De aanvullende bestrijding met de omgevingsvergunning is daarom een proportionele maatregel die pas wordt ingezet nadat de terreinbeheerder heeft beoordeeld dat de landelijke vrijstelling en de reeds getroffen preventieve maatregelen onvoldoende zijn. Hiermee is voldoende onderbouwd dat er geen andere redelijkerwijs te verlangen alternatieven of bevredigende oplossingen beschikbaar zijn.

7. Conclusie en verzoek

Ik verzoek Gedeputeerde Staten van Zeeland dringend om het ontwerpbesluit voor het Faunabeheerplan Vos 2026-2031 niet vast te stellen. Voordat tot goedkeuring wordt overgegaan, dient onafhankelijk onderzoek te worden uitgevoerd naar de ecologische, ethische en juridische gevolgen van vossenbeheer. Daarnaast verzoek ik u het gebruik van kunstlicht en nachtelijke jacht in Zeeland volledig te schrappen. Een modern faunabeleid hoort uit te gaan van samenleven met inheemse soorten, niet van hun structurele vervolging.

Antwoord Provincie

Uw zienswijze, samen met zienswijzen met zaaknummer 789072 en 788443, heeft geleid tot aanpassing van het besluit. Aan de omgevingsvergunning is het onderstaande voorschrift toegevoegd:

Voorschrift 15. Van de omgevingsvergunning met zaaknummer 763329 mag geen gebruik worden gemaakt in combinatie met de uitvoering van de vossentellingen waarvoor toestemming is gegeven in de omgevingsvergunning met zaaknummer 748343. Tijdens de vossentellingen mag geen afschot plaatsvinden.